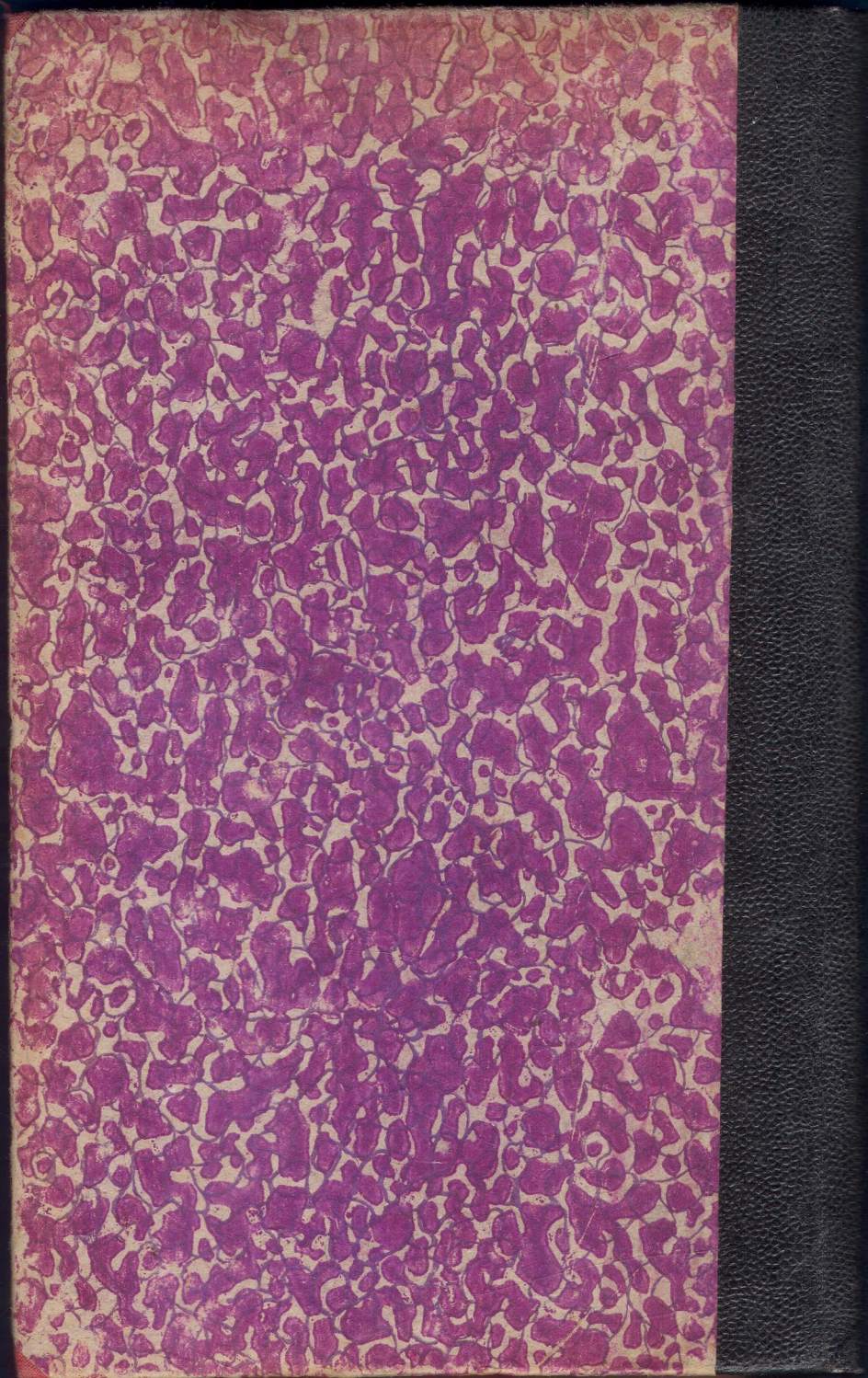
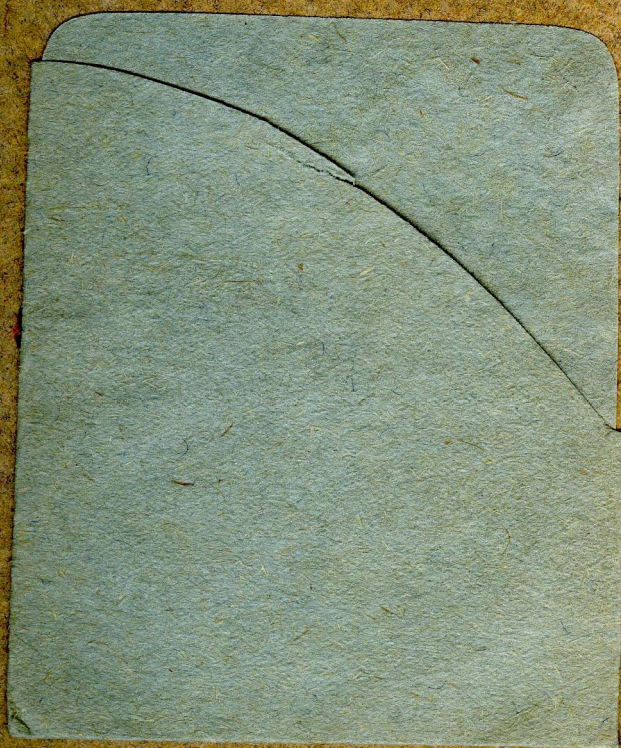
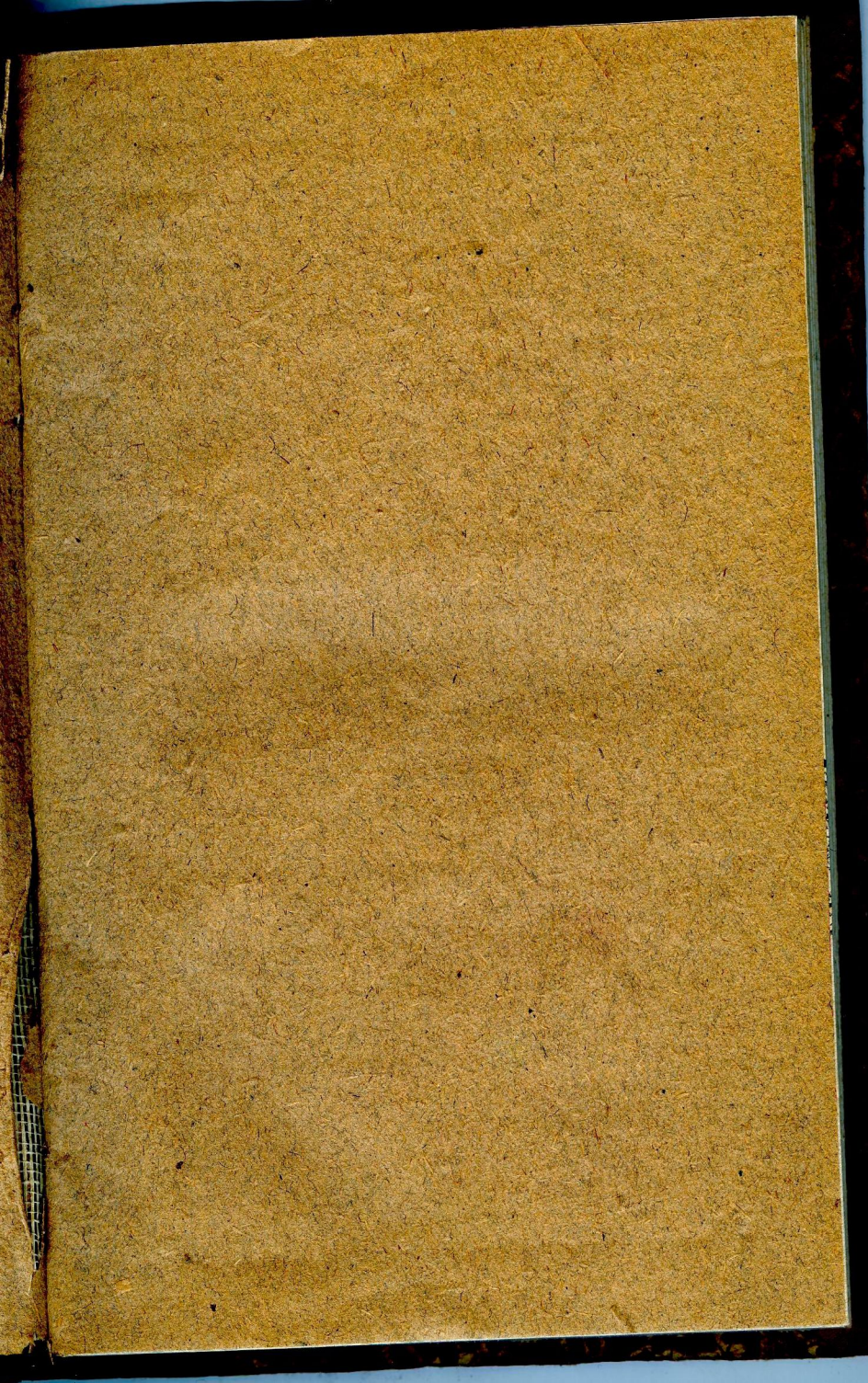

63278

PK. XT41

3. VII 4
1934
СОБРАНИЕ

ПРИМБРОВЪ

16

для наставленія юношества въ началь-
номъ познаніи Лапинскаго языка,
по руководству Гедике,

изданное

ИМПЕРАТОРСКИМЪ

Харьковскимъ Университетомъ
въ пользу Гимназій его округа.

Центральна Наукова
БІБЛІОТЕКА при ХДУ

Інв. №

ВЪ ХАРЬКОВѢ,

Въ Университетской Типографіи.

1806 года.

63278

02
58.

11/12

I.

Краткіе примѣры согласованія
въ рѣчи словъ.

Leo est generosus.

Lupus est rapax, crudelis et insatiabilis.

Cervus est timidus.

Vulpes est astuta.

Ovis est patiens.

Lepus est timidus.

Canis fidelis est et docilis.

Felis est blanda et insidiosa.

Luscinia est canora.

Formica laboriosa est.

* * *

Laudantur vinum Hungariæ, lana Hispaniæ, stannum
Britanniæ, pelles Russiæ, ferrum Sveciæ, electrum Borussiæ,
gemmae et aromata Indiæ.

* * *

Quinque sunt sensus: visus, auditus, gustus, olfactus,
tactus.

Quatuor sunt anni tempestates: ver, aestas, autumnus et
hiems.

* * *

Animalia eunt, currunt, repunt, volant, natant.

Equus terram arat, plaustra trahit, hominem vehit.

Sol lucet interdiu, luna splendet noctu cum stellis.

Equi hinnunt, canes latrant, oves balant, boves mu-
gunt, porci grunniunt, leones rugiunt, lupi ululant.

*

Nubes pendent in aëre et terram irrigant.

Aves volant sub nubibus.

Pisces natant in aqua.

In coelo conspicimus solem, lunam, et stellas.

Luna lucem a sole accipit.

Ululae et vespertilioes noctu volant.

Aquilae nidificant in petris.

Aurum est gravissimum omnium metallorum.

Ferrum, metallum utilissimum, in omnibus fere terris invenitur.

Equi Arabum et Anglorum sunt celerrimi.

Uvae Hispaniae sunt dulciores quam uvae Galliae.

Gemmae Indiae sunt pretiosiores gemmis Europae.

Quaedam animalia totam dormiunt hiemem.

Aves rapaces longissime prospiciunt.

Ursi habitant in frigidis regionibus Europae.

Dens elephanti dicitur ebur.

Animalia utilissima sunt etiam frequentissima.

Columba est pavida.

Columbae collum est versicolor.

Columbae insidiatur accipiter.

Columbam infestant pulices.

O Columba! quam munda es.

In Columba nulla est malitia.

Columbae sunt aves domesticae, cicures, et pavidae.

Columbarum ova sunt mollia.

Columbis datur hordeum.

Columbas terret strepitus.

O Columbae! quam munda estis.

A Columbis plurimi excluduntur pulli.

* * *

Cerevisia est potus ex hordeo coctus.

Cerevisiae sapor vel dulcis vel amarus.

Cerevisiae nocet tempestas cum tonitribus.

Cerevisiam nonnulli libentius bibunt quam vinum.

Ex cerevisia fit acetum, quod vero minus bonum est,
quam acetum ex vino.

Terra profert varia.

Pratum fert gramina cum floribus & herbis, quæ
desecta & torrefacta fœnum fiunt.

Sub terra nascuntur metalla.

Omnis arbor in tres partes dividi potest, radicem,
truncum & ramos.

Alimenta brutis præbent gramina, herbæ, radices,
folia, frumenta, caro.

Arma brutorum sunt cornua, dentes, ungues, rostra:
ungulæ.

Tegumenta et vestimenta animalium sunt varia. Alia
enim habent pilos, ut equi, boves & canes; alia villos,
ut hirci et ursi; alia lanam, ut oves; alia fetas, ut porci;
alia pennas, ut aves; alia squamas, ut pisces; alia cutem
valde lubricam, ut serpentes.

Hominem vehit equus, alit bos, vestit ovis, custodit
canis, imitatur simia.

Castor domum sibi aedificat.

Ursus arbores ascendit.

Talpa sub terra habitat.

Aper auditu, aranea tactu, vultur odoratu, lynx visu,
et simia gustu homines antecellere dicuntur.

Bombyces, qui foliis mori aluntur, ex Asia in Euro-
pam allati sunt.

Asinus & mulus portant onera, equus nos ipsos, ca-
melus mercatorem cum mercibus.

* * *

Quænam animalia sunt omnium fidelissima? Canis
et equus.

Quænam regiones ovibus abundant? Hispania et Anglia.

Quænam animalia maximum usum præbent hominibus? Equus, bos, ovis.

Quænam aves sub hiemem avolant in peregrinas terras? Ciconiæ, grues, coturnices, et quædam hirundines.

* * *

Europaci inter alia magnam merentur gloriam propter inventiones rerum utilissimarum. Invenerunt enim typographiam, pulverem pyrium, antliam pneumaticam, multaque alia.

* * *

Tempus est vel præteritum vel futurum vel præsens. Dies dividitur in viginti quatuor horas.

Annus complectitur duodecim menses, quorum quidam triginta habent dies, videlicet Aprilis, Junius, September, et November, reliqui vero triginta et unum, præter Februarium, qui duo de triginta, et anno intercalari undetriginta dies continet.

Christiani annos numerant a nato Christo: Judæi a mundo condito.

Seculum est spatium centum annorum, Olympias spatium quatuor annorum.

* * *

Terra dividi solet in quatuor partes. Hæ sunt: Europa, Asia, Africa, America. Sed nostris temporibus multi quinque terræ partes numerant, et quinta terræ pars continet regiones et insulas in oceano Australi sitas, quæ recentiori ætate detectæ sunt.

Europa, quam nos incolimus, minima quidem pars terræ est sed frequentissima.

Americam detexit Christophorus Columbus.

* * *

Videmus oculis, audimus auribus, olfacimus naso, gustamus lingua, sentimus toto corpore.

* * *

Jupiter erat deus coeli, Neptunus deus maris, et Pluto deus inferorum. Vulcanus erat deus ignis, Mercurius nuncius deorum, et deus eloquentiae, mercatorum et furum. Mars erat deus belli, Aeolus deus ventorum, Saturnus deus temporis, Pan deus pastorum, Diana Dea venationis, Ceres dea frugum, Minerva dea sapientiae et artium, Flora dea florum, Proserpina dea inferorum.

Celeberrimi antiquitatis populi fuere Graeci et Romani.

In Graecia nulla fuit urbs celebrior Athenis.

Romam condidit Romulus, primus Romanorum rex.

Tarquinius superbus fuit ultimus Romanorum rex.

Amazones erant mulieres bellicosae.

* * *

Europa minor sed potentior et doctior est quam Asia, Africa et America.

America longior est quam Asia.

Anglia ditior est quam Gallia.

Dania fertilior est quam Svecia.

Italia amoenior est quam Germania.

* * *

Apes parent reginae suae.

Visus non deest talpae.

Ciconiae non nocent serpentes.

*Сообразуясь съ показанными примѣрами,
учитель можетъ предложить многіе
другіе.*

II. Б А С Н И.

I. Сила привычки.

Vulpes et Leo.

Vulpes nunquam leonem viderat. Quum huic forte occurrisset, ita exterrita est, ut pene moriretur formidine. Eundem conspicata iterum, extimuit quidem, sed nequaquam ut antea. Tertio illi obviam facta, adeo imperterrita fuit, ut auderet accedere propius et colloqui cum illo.

2. Наказанное любоспяжаніе.

Mulier et Gallina.

Mulier vidua gallinam habebat, quae quotidie unum pariebat ovum. Quum autem uno ovo non esset contenta, sed plura cuperet, gallinam diligentius curare et saginare coepit, sperans fore, ut bina aut terna ova quotidie pareret. Verum spes eam fefellit. Quum enim gallina cibo superfluo nimis pinguis facta esset, desiit etiam semel die ova parere.

3. Неестественное желаніе.

Testudo et Aquila.

Testudo aquilam magnopere orabat, ut volare sese doceret. Rem petis, aquila inquit, naturae tuae contrariam. Qui poteris volare, quum alas non habeas? Testudo autem nihilominus obsecrare aquilam perrexit, ut se volucrem faceret. Ungulis igitur eam arripuit aquila, sustulit in sublime, ibique dimisit, ut per aërem ferretur. Sed quum in rupes decidisset, comminuta interiit.

Huic testudini multi homines sunt similes. Cupiunt, quae cupere non deberent, et respuunt consilia prudentiorum. Sed saepissime stultitia sua in perniciem ruunt.

4. ЛЮБОВЬ КЪ ЖИЗНИ.

Senex et Mors.

Senex ligna in silva caeciderat, igitur fasce sublato domum redire coepit. Quum autem defatigatus esset et onere et itinere, deposuit ligna, et secum considerans miserias se-nectutis et inopiae, clara voce invocavit mortem, ut se ab omnibus malis liberaret. Tum mors exaudivit preces illius et coram assistens, quid velit, percontatur. At senex, territus, nec amplius mori cupiens; nihil sane, inquit, sed requiro aliquem, qui onus mihi paululum allevet.

5. Награда трудолюбія.

Rusticus moribundus et filii.

Rusticus quidam moribundus, quum nullas haberet divitias, quas relinqueret filiis, excitare animos illorum voluit ad studium diligentis agrorum culturae, et ad assiduitatem laboris. Convocavit igitur eos, et ita allocutus est: mei filii, videtis me a vobis mox discessurum esse. Omnes, quas habeo, divitias in vinea, quam vobis relinquo, quaerere potestis atque debetis. Haec quum dixisset, senex paulo post moritur. At filii, quum crederent, illum in vinea alicubi abscondisse thesaurum, totum vineae solum effodiunt. Frustra. Thesaurum inveniunt nullam. Sed quum terra fodiendo perculsa esset, vites uberrimum fructum tulere.

6. Труднось и опаснось высшихъ званий.

Equus et Asinus.

Equi fortunam laudabat asinus, quod copiosissime pasceretur, quum sibi ne paleae quidem post gravissimos labores abunde satis praebentur. Bello autem forte exorto quum in proelium ab equite ageretur equus, et circumventus ab

hostibus, tandem saucius collaberetur: asinus, haec omnia conspicatus, equum miserum et infelicem esse iudicabat, quem paulo ante fortunatum esse censuerat, et cujus sorti inviderat.

7. Наказанная хипросшь.

Mulier et Ancillae.

Mulier vidua, quae texendo vitam sustentabat, solebat ancillas ad opus excitare, simul ac galli cantus auditus erat. At illae, diurno labore defatigatae, statuerunt, gallum domesticum interficere. Quo facto inciderunt in deteriorem conditionem. Nam domina, de hora et tempore incerta, saepius jam media nocte famulas excitabat.

8. Наказанное честолобие.

Graculus et Aves.

Jupiter, avibus regem daturus, diem constituit, qua convenirent ad ipsum. Tum graculus, suae sibi deformitatis conscius, pennas, quae aliis avibus exciderant, collegit, seque illis ornavit. Ubi dies illuxit, Jovem adiit, varietate illa superbiens. Ceterae autem aves veritae, ne Jupiter, forma illius delectatus, regnum ei deferret, indignabundae graculum circumsteterunt coeperuntque suas quaeque pennas ei evellere. Quo factum est, ut ille regno sperato excideret, furtivisque coloribus spoliatus ab omnibus derideretur.

9. Наказанная неуслужливоспъ.

Equus et Asinus.

Agitabat quidam equum et asinum, onustos sarcinis. Asinus fessus itinere rogavit equum, ut aliquam sui oneris partem susciperet. Sed repudiavit equus preces illius. Paulo post asinus, fatigatione ac labore consumptus, in via corruit

et efflavit animam. Agitator igitur omnes sarcinas, quas asinus portaverat, atque insuper etiam pellem asino detractam, inposuit equo. Tum ille, deplorans fortunam suam: me miserum, inquit, qui parvulum onus in me suscipere recusaverim, quum nunc tam grave onus ferre cogar, et insuper pellem comitis mei, cujus preces tam superbe contemseram.

10. Не всегда по думающъ, чпо говорятъ.

Lupus et Mulier.

Esuriens lupus ubique circumivit, cibum quaerens. Tandem audit intra casam rusticam puerum plorantem et matrem interminantem, ni desinat, lupis eum se velle projicere. Lupus, hoc dicto ad spem cibi excitatus, totam diem adstitit, exspectans, dum puerum mater projiceret. Sed vespere haec, reconciliata puero, eidem blandiebatur et: mi pupule, inquit, bono sis animo. Lupum, si venerit, obtruncabimus. Tum lupus tristis atque deceptus abiens: in ista, inquit, domo aliter loquuntur, aliter sentiunt.

11. Согласіе между братьями.

Fratres.

Inter filios rustici cujusdam grave dissidium ortum erat. Diu frustra operam impenderat pater hortans, ut pacem atque concordiam colerent. Tandem filios considerare, certumque virgularum numerum sibi afferi jussit. Quo facto omnes in unum fasciculum colligavit, eumque constrictum, singulis filiis obtulit, ut in eo frangendo vires suas exercerent. Illi autem omni adhibita vi, incassum laborarunt, nec sudando quidpiam profecerunt. Mox pater nodo discisso, singulas virgulas illis confringendas dedit, id quod nullo negotio profecerunt. Tum senex eos sic allocutus est: haec res, mei filii, vobis exemplo sit. Tuti eritis ab inimicorum injuriis,

quamdiu vos invicem amabitis. At simul ac facta erit dissensio, gliscetque discordia, sciatis, vos inimicorum praedam futuros esse.

12. И самой маловажной можетъ быть когда нибудь полезенъ.

Leo et Musculus.

Circum leonem dormientem lascive discurrerant musculi, quorum unus in dorsum ejus insiliit. Captus autem a leone experrecto excusavit imprudentiam, gratiasque se ei habiturum pollicitus est, si vitae parceret. Leo, etsi erat ira commotus, ignovit tamen musculo precanti, et tam contemtam bestiolam dimisit inviolatam. Paulo post incautius praedam vestigans in laqueos incidit leo, quibus adstrictus, rugitum maximum edidit. Accurrit musculus, cernensque vinculis illum teneri, qui sibi dudum vitam petenti concessisset, arrepsit ad laqueos, eosque corrosit. Hac ratione quum leonem omni periculo liberasset, tibi, inquit, ludibrio eram et despectui, quasi nullum alicui vicissim beneficium praestare possem. Nunc scias, posse et murem gratiam referre.

13. Глазъ господина.

Cervus in bovili latitans.

Cervus, latibulis suis excitatus, ut venatorum tela fugeret, coeco timore proximam villam petiit et se opportuno bovili condidit. Tum bos latenti: desipis, inquit, qui ultro ad necem cucurreris, hominumque tecto vitam commiseris. At ille supplex: vos modo, inquit, parcite mihi. Occasione data rursus erumpam. Quum advesperasceret, pabulum bubulcus affert, nec videt illum. Eunt et redeunt omnes rustici. Nemo animadvertit. Transit etiam villicus: nec ille quidquam sentit. Tum gaudens cervus bobus quietis gratias

agere coepit, quod hospitium sibi praestiterint, nec prodiderint ipsum. Respondit unus: salutem tuam cupimus quidem; sed si venerit ille, qui oculos centum habet, vita tua in magno periculo versabitur. Interea ipse dominus a coena redit, et quia boves macros esse nuper animadverterat, accedit ad praesepe, et: heus, inquit, cur pabuli parum est? Cur desunt stramenta? Tollite haec aranea. — Dum singula scrutatur, cervi quoque alta cornua conspicatus est. Convocat igitur familiam, occidi jubet cervum latitantem, praedamque tollit.

Haec fabula docet, dominum videre plurimum in rebus suis.

14. Блаженство свободы.

Lupus et Canis.

Quam dulcis sit libertas, breviter proloquar. Cani perpasto occurrit forte lupus macie confectus. Salutant se invicem, et lupus: unde quaeso, inquit, sic nites? Aut quo cibo tam pinguis factus es? Ego, qui sum longe fortior, pereo fame. — Canis respondit: eadem tibi erit fortuna, si domino par officium praestare potes. Quod? inquit ille. — Custos ut sis liminis, et noctu domum a furibus tuearis. — Ego vero sum paratus; nunc patior nives imbresque, in silvis asperam vitam degens. Quanto facilius est sub tecto vivere, et largo satiari cibo,, — „Veni ergo mecum,, — Dum procedunt, adspicit lupus collum canis a catena detritum, „unde hoc amice? — „Nihil est. — „Dic quaeso tamen. — „Quia videor acer, alligant me interdum, ut luce quiescam, et nox quum venerit, vigilem: crepusculo solvunt me; tunc, qua visum est, vagor; ultro mihi afferunt panem; de mensa sua dat ossa dominus, frustra jactat familia. Sic sine labore venter meus impletur. — „Age vero, si quo abire vis, num licet? — „Non plane, inquit. — „Fruere igitur, canis, ista felicitate tua, quam mihi laudas. Equidem regnare nolo, si carendum est libertate.

15. Спрасць кѣ подражанію.

Asinus domino blandiens.

Asellus, quum vidisset canem domino suo blandiri et de mensa ejus saturari quotidie, sic est locutus: si canem immundissimum adeo diligit dominus et familia, quid mihi fiet, si par illi fecero officium, qui multo sum melior hoc cane, rebusque pluribus utilis et laudabilis. Alor enim fontibus puris, et nunquam sordido cibo soleo pasci. Dignior sane sum vita beata, quam catulus ille. Asellus haec dum secum cogitat, dominum videt intrare stabulum. Quare occurrit ocius, rudensque prosilit, et humeris domini ambos pedes imponit; osque lingua coepit lingere, vestemque foedis conscindens ungulis, stulte blandus, gravi onere herum fatigat. Clamore domini concitatur familia. Fustes et saxa arripiunt, rudentem mulcant, et mox semianimum ad praeseptia dejiciunt.

16. Наказаніе лѣнності.

Asinus sale onustus.

Asinus sale onustus fluvium transit, et titubans in aquam decedit. Quum surgeret, sensit, se nonnihil onere levatum, quod in aqua sal deliquisset. Ea re gavisus, quum postea spongiis onustus ad fluvium accederet, speravit, si rursus collaberetur, nunc quoque fore, ut onus fieret levius. Igitur de industria lapsus est. Spongiis autem madefactis exsurgere nequivit: adeoque oneri succumbens interiit, aqua suffocatus.

17. Пламъе не дѣлаемъ чловѣка.

Asinus et leonina pellis.

Asinus leonis exuviis indutus, pro leone habebatur ab omnibus, atque homines gregesque territabat, quasi leo esset.

Fortē autem a vento vehementius spirante detracta est ei pellis leonina, qua nudatus facile dignoscebatur. Unde factum est, ut omnes accurrerent, et fustibus petulantiam ejus punirent.

18. Кто имѣетъ болѣе заботъ, бѣдной или богатой?

Mus urbanus et agrestis.

Mus urbanus, exceptus quondam hospitio muris agrestis, vili glande in cavo coenavit. Postea precibus effecit, ut agrestis mus vicissim in urbem veniret, cellamque intraret plenam rebus optimis. Hic dum variis perfruantur reliquiis, ostium concrepuit, intrante cellarario. Perterriti strepitu diffugiunt mures. Urbanus notis cavis facile se condit; at miser agrestis, ignota trepidans domo timensque mortem, per parietes cursitat. Quum sustulisset cellararius, quae volebat foresque clausisset, iterum urbanus mus agrestem hortatur: at perturbatus ille: vix inquit, cibum capere possum prae metu: putasne, veniet ille? — „Quid adeo times? Urbanus inquit; age, fruamur ferculis, quae frustra rure quaeras. Respondit agrestis; tu, qui non times, fruiere his omnibus: at me securum et liberum pascat glans.

In paupertate tutum vivere praestat, quam divitiarum sollicitudine cruciari.

19. Не каждаго словамъ вѣрь.

Grus, cornix, et dominus.

Grus et cornix foedus junxerant, ut grus cornicem ab avibus defenderet, cornix autem futura praediceret, ut grus caveret. Hinc quum frequenter ad ejusdam rustici agrum volarent, atque evellerent sata radicitus; vidit tandem agri dominus, et dolens: saxum, clamat, da mihi, puer, ut

feriam gruem. Cornix ut audit, illico monet gruem, qui sibi cavit. Alia deinde die audiens cornix iterum illum peitentem saxum, rursus commonuit gruem, ut vitaret sedulo periculum. Rusticus suspicatus cornicem audire jussa, puero, si, inquit, dixero: offam da, tu mihi clam porrige lapidem. Grus venit. Rusticus puerum offam jubet dare. At ille dedit lapidem, quo ferit gruem et crura frangit. Vulneratus grus ait: divina cornix, ubi nunc auspicia tua? Cur non properasti monere socium, sicut juraveras, ne tale mihi eveniret malum. Respondit illa: non meretur culpari ars mea, sed dolosa sunt bilinguium consilia, qui aliud dicunt atque aliud agunt.

20. Не презирай добраго совѣта.

Aves et hirundo.

Aves quum in unum devenissent locum, viderunt hominem seminantem linum. Ceterae aves pro nihilo id habere. At hirundo sic eas allocuta esse traditur: hinc nobis omnibus periculum instat, si semen ad maturitatem venerit. Aves risere. Ut vero germinavit seges, hirundo rursus: instat pernicies, ait, adeste, germen eruamus noxium, ne, si mox crescat, inde fiant retia, nosque artibus hominum capiamur. Aves ridere pergunt verba hirundinis, et stulte spernunt consilium prudentissimum. At illa cauta mox se ad hominem contulit, ut tuta tignis nidum suum suspenderet. Sed ceterae aves, quae illius salubre monitum despexerant, captae, retibus de lino factis pereunt.

21. Держащійся двухъ прошивныхъ споронъ.

Volucres, quadrupedes et vesperilio.

Bellum gerebant volucres cum quadrupedibus, et modo haec, modo illa pars vincebat. At vesperilio, dubios eventus

timens, ad illos semper se conferebat, quos superasse viderat. Inter aves avem se profitebatur, inter quadrupedes murem. Quum ad pacem rediissent aves et quadrupedes, fraus utrique generi apparuit. Damnatus igitur lucem refugit, et atris posthac tenebris se condidit, solus noctibus semper volans.

Qui se duabus venditat partibus, utrisque ingratus vitam turpiter deget.

22. Естественное наказаніе лживоспи.

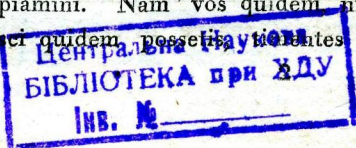
Puer mendax.

63278 Puer custos ovium, saepius rusticorum opem implorare solebat, quasi lupum advenientem vidisset. Clamabat: heus adeste, succurrite mihi. Rustici celeriter ad puerum accurrunt, lupoque nusquam apparente, ad opera sua redeunt. Quumque puer aliquoties per lusum idem fecisset, mendacem eum esseprehendunt. Tandem revera lupus irruit. Tum lacrymabundus et miserabili voce orare coepit, ut subveniretur sibi et gregi. Qui audiebant, ludere illum sicut antea arbitrati sunt, ejusque preces neglexerunt. Ita lupus libere in oves grassatus, gregem facile perdidit.

23. Высшіе справедливо имѣютъ преимущева.

Canis et Oves.

Quum vocalia essent animalia, ovis domino dixit; mirum facis, qui nobis, et lanas tibi et agnos et caseum praebentibus, nihil das, nisi quod ex terra acceperimus: cani autem, qui nihil hujusmodi tibi praebet, impertis, quem ipse habes, cibum. Haec quum audisset canis, dixit: ita sane necesse est. Ego enim vos ipsas servo, ne vel hominum furto pereatis, vel a lupis rapiamini. Nam vos quidem nisi ego custodirem, vos nec pauci quidem possetis habere, ne in-

teriretis. His dictis oves non amplius conquestae sunt, canem praeferrī.

24. Другъ въ нуждѣ.

Viatores et ursus.

Amici duo quum aliquando iter facerent communiter, in ursum ingentem inciderunt. Quo viso unus celeriter in arborem evasit: alter vero, quum meminisset, illam bestiam cadavera non attingere, in terram se prostravit, spiritumque continuit, ut nullum vestigium vitae appareret. Ursus, omnibus corporis partibus pertentatis, et ore suo crebro ad illius os auresque admoto, pro mortuo eum reliquit, et abiit. Tum ambo metu liberati prosequuntur inceptum iter. Inter eundem autem interrogat is, qui arborem conscenderat, alterum, quidnam in aurem jacenti insusurrarit ursus. Multa, inquit ille, quae nunc memorare nil attinet, sed imprimis praecepit, ne amicum esse quemquam mihi persuadeam, cujus fidem in periculis et adversa fortuna non fuerim expertus.

25. Спрасъ къ пѣжбамъ.

Asinus controversus.

Duo, qui una iter faciebant, asinum oberrantem in solitudine conspicati, accurrunt laeti, ac uterque sibi illum vindicat, quod ipse prior conspexerit. Dum contendunt et rixantur, asinus aufugit, et subducit se oculis eorum.

26. Удовольствіе и неудовольствіе самимъ собою.

Cerva et leo.

Cerva quum vehementer sitiret, ad fonticulum quandam accessit, suaque in aquis, dum potaret, imagine con-

specta, cornuum magnitudinem et varietatem laudabat, crura vero ut gracilia et exilia vituperabat. Haec cogitanti supervenit leo, quo viso in fugam se conjecit cerva, et leoni longe praecurrit, ita ut, quamdiu in planitie esset, nullum ei ab hoste immineret periculum. Ubi vero ad nemus venit opacum, inter dumeta cornibus adhaerescens, quum celeritate pedum uti non posset, capta est, et moritura: o me disipientem, inquit, cui ex vana opinione ea displicerent, quae me conservarunt, placerent autem, quae me perdiderunt.

27. Ласкапельсво.

Corvus et vulpes.

Corvus alicunde sustulerat carnem, et cum illa in altam arborem subvolarat. Quod quum vulpes vidisset, carnis avida ad arborem accurrit, et ita illum callidis verbis adorat: o corve, quam pulcra es avis! quam speciosa! quam fortis es, quam callidus in venando! Dignissimus sane esses regno inter aves, si voce praeditus esses. Hac te carere, avem tot tantisque virtutibus exornatam, maxime est dolendum. His auditis, corvus, ut ostenderet se mutum non esse, clamorem maximum edidit. Tum ex aperto rostro delapsa est caro, quam statim vulpes arripuit et irridens; o corve, inquit, omnibus sane naturae dotibus excellis: nihil tibi deest, nisi — mens sana.

28. Необходимость солдапскаго званія.

Oves et lupi.

Oves lupique quum certassent proelio, illae vicerunt tutae praesidio canum. Lupi legatos mittunt, et justam pacem petunt hac lege, ut oves dedant canes, et luporum catulos recipiant obsides. Oves sperantes sic aeternam fore pacem, faciunt, quod poposcerant lupi. Paulo post quum luporum catuli coepissent ululare, lupi, caussantes necari na-

tos suos, pacemque ruptam esse ab ovibus, undique impetu facto invadunt oves, nudas defensoribus. Tum stultae sera poenitentia damnant consilium, quo canes hostibus tradiderant.

29. Недоброхотство.

Simia et Vulpes.

Vulpem rogabat simia, ut sibi aliquid daret de caudae suae magnitudine. Quid enim, inquit, prodest tibi cauda tantae magnitudinis? Cur tantum pondus per terram trahis? Huic vulpes: etiamsi multo longior majorque esset illa, mallem tamen per terram et lutum spinasque trahere, quam partem tibi dare, ne meo tegmine videaris pulchrior.

30. Двязычіе.

Lupus, Pastor et Venator.

Quum venatorem instantem fugeret lupus et a pastore visus esset, qua parte fugeret, et quo loco se conderet, plenus metu: oro te, inquit, bubulce, ne prodas me innocentem. Nihil unquam mali tibi feci. — „Noli timere, pastor inquit, alteram monstrabo partem. Mox venator advolat. „Nonne huc venire, pastor, vidisti lupum? Qua parte fugit? „Huic pastor voce maxima dixit: venit quidem, sed laeva fugit. „At simul oculis clam designat partem dexteram. Venator non intellexit nutum, et festinans abiit. Tum lupum pastor interrogat: quas mihi habebis gratias, quod te celarim? Maximas, lupus dixit, gratias, linguae tuae ago: at oculis tuis fallacibus aeternae noctis coecitatem imprecor.

Hac fabula describuntur illi, qui verbis blandis fraudem in pectore celant.

31. Правда и лѣсть.

Simii et Homines duo, fallax et verax.

Mendax et verax simul iter facientes forte in Simiorum terram venerant. Quum unus e turba, qui se regem

Simiorum fecerat, eos vidisset, teneri eos jussit, ut audiret, quid de se homines dicerent. Simul jubet omnes adstare Simios longo ordine dextra laevaque; sed sibi poni thronum, ut hominum reges facere viderat quondam. Tum homines in medium adductos rogat: qualisnam vobis esse videor, hospites? Respondit mendax: rex videris maximus. — Quid hi, quos mihi hic apparere vides? — „Hi comites tui sunt, hi legati et militum duces. — Mendacio laudatus cum turba sua, imperat munus dari adulatori. Tum ad veracem Simius: „et qualis tibi videor ego, et illi quos stare ante me vides? Respondit ille: verus es tu Simius, et Simii omnes illi, qui similes tui. Iratus rex imperat, illum dentibus et unguibus lacerari, quod vera dixerat.

32. Безсильные покровители.

Ciconia, anser et accipiter.

Quum ad stagnum venisset ciconia, invenit anserem, frequenter se sub undis mergentem. Quaerit, cur hoc faceret. Ille ait: haec nobis consuetudo est, in luto reperimus escam, et sic simul tuti sumus ad impetum accipitris. — „Ego multo fortior accipitre sum, ciconia inquit. Amicitiam si vis mecum jungere illi insultare poteris., — Anser illius tutelae se committens simul in agrum prodit. Illico supervenit accipiter, et anserem saevis unguibus raptum devorat, fugiente ciconia. Tum anser: qui se patrono tam debili credit, pejore nece perire debet.

33. Нападки на слабѣйшихъ.

Ovis et cornix.

Cornix in tergo ovis otiosa considens, tundeat illud rostro. Quum id diu fecisset, ovis injuriae patiens: hanc, inquit, contumeliam si cani fecisses, ejus latratum haud ferres. Respondit cornix: collo tam forti nunquam insideo:

nam scio, quos debeam lacescere, acribus amica, at importuna inermibus.

His, qui lacesunt innocentes, at fortes vexare metunt, scripta est haec fabula.

34. Употребленіе юношескихъ лѣтъ.

Formica et Cicada.

Formica hiemis tempore grana e cavo trahebat, quae prudens collegerat aestate et nunc siccabat. — Hanc esuriens cicada rogat, ut aliquid sibi impertiret. Cui formica, aestate quid agebas? inquit. — Tum illa: „non erat otium, ut de futuro tempore cogitarem; errabam cantans per sepes et pascua. Ridens formica et grana referens sic ait: si aestate cantasti, age, salta nunc frigore.

35. Чужія бѣды наука другимъ.

Leo senex et Vulpes.

Leo, annis defectus, morbum finxit. Ad aegrotum regem visitandum plures venerunt bestiae, quas protinus devoravit. Sed cauta vulpes procul ante speluncam stabat salutans regem. Rogavit leo, cur non intraret. — Respondit, quod video multa intrantium vestigia, at nulla exeuntium.

Cantis pericula aliorum prodesse solent.

36. Тщеславіе малозначащихъ людей.

Pulex et Camelus.

Pulex dorso cameli insidens, qui multis sarcinis gravatus incedebat, sibi placebat, longe visus altior. Quum longum iter fecissent, vesperi ad stabulum venerunt. Pulex le-

viter statim ad terram desiliens: ecce, inquit, ocyus descendo, ne te gravem diutius. At ille: gratum est, inquit, sed nec pondere, te insidente, me gravari sentire potui, nec te dejecto habere aliquid levaminis.

37. Повиновение родителямъ.

Hoedus et Lupus.

Capella, exiens pastum, ut foetum custodiret, monuit imprudentem hoedum, ne aperiret ostium, quod sciret multas feras stabula pecorum circuire. Ut abiit, advenit lupus, assimulans vocem matris, et jubet fores sibi reserari. Ut hoedus audivit, lupo per rimam spectans dixit: audio sonum matris, sed fallax atque inimicus mihi es. Sub voce matris meum quaeris sanguinem portare et carne mea satiari. Vale.

Laus magna natis est, obsequi parentibus.

38. Не на всякое обѣщаніе полагаться должно.

Aquila et Milvus.

Tristis in ramo sederat cum milvo aquila. — „Cur vultu te tam moesto conspicio? milvus ait. — „Quaero, dixit illa, conjugem parem, nec invenire possum. — „Me accipe, qui multo fortior te sum. — „Quid? an potes ex rpto victum quaerere? — Quidni possim? respondit. Saepius struthio — camelum unguibus meis prensus rapiui. — Introducta verbis aquila conjugem capit. Brevi post nuptias transacto tempore, aquila: „abi, inquit, et praedam promissam mihi rape. Avolat milvus, et soricem immundissimum et putridum affert. — „Haecne est fides polliciti tui? aquila dixit. Cui milvus; „ego, ut pervenirem ad nuptias regias, omnia, quaecunque voluisses, posse me fidem dedissem, quamvis me nequire noverim.

39. Нещасный всегда находитъ нещаснѣе себя.

Lepores vitae pertoesi.

Qui sustinere non potest suum malum, alios inspiciat et discat tolerantiam.

Lepores aliquando magno strepitu silvis conciti clamant, se propter assiduos metus finire velle vitam. Sic quendam ad locum venerunt, quo se miseri praecipitarent. Sed quum eorum adventu perterritae ranae virides in algas misere fugientes ruerent: „heu, inquit unus, sunt et alii, quos timor malorum vexat. Ferte vitam, ut ceteri.

40. Что честно, то прочно.

Lignator et Mercurius.

Caedebat quidam ligna juxta fluvium. Inter opus excidit ei securis, inque flumen demersa est. Tum in ripa sedens misere lamentari coepit. Mercurius autem, quum praeteriens querelas illius audisset, misertus hominis, aquas subiit et retulit securim, non eam tamen, quam amiserat, sed auream, et, an haec esset ea, quam amiserit, interrogavit. Negavit ille hanc suam esse. Iterum igitur Mercurius aliam extulit, eamque argenteam. Sed quum hanc quoque suam non esse profiteretur lignator, postremo ferream attulit, quam laetus ille suam esse agnovit. Hac probitate delectatus Deus, omnes istas secures illi donavit. Haec quum multis narrasset lignator, alius quidam simili fortuna uti voluit. — Igitur ipse securim suam in fluvium sponte abiecit, et juxta eum assidens plorare atque lamentari coepit. Tum ad hunc quoque accessit Mercurius, et causa lacrimarum audita, auream protulit securim, interrogans ea ne esset, cujus jacturam quereretur. Ille vero laetus: omnino, inquit, mea haec est. At Mercurius, impudentem et mendacem hominem aversatus, discessit et non solum abstulit secum au-

ream illam securim, sed ne eam quidem ei retulit, quam in fluvium projecerat lignator.

III. П О В Ъ С Т И.

Спаршанское воспитание дѣшей.

Lycurgi leges erudiebant juventutem laboribus, venando, currendo, esuriendo, sitiendo, algendo, aestuando. Spartae vero pueri ad aram sic verberibus accipiebantur, ut multus e visceribus sanguis exiret, nonnunquam etiam ad necem. Horum non modo nemo exclamavit unquam, sed ne ingemuit quidem.

2, Спаршанской образъ мыслей.

Spartanorum gens fortis fuit, dum Lycurgi leges vigeant. Eorum rex Leonidas in Thermopylis se tercentosque eos, quos eduxerat Sparta, quum esset proposita aut fuga turpis aut gloriosa mors, opposuit hostibus, suosque milites ita allocutus est: pergite animo forti Lacedaemonii, hodie apud inferos fortasse caenabimus. E quibus unus, quum hostis in colloquio dixisset glorians: solem prae jaculorum et sagittarum multitudine non videbitis, — in umbra, inquit, igitur pugnabimus. Quumque Lacae-na quaedam filium in proelium misisset et eum interfectum audisset: idcirco, inquit, eum genueram, ut pro patria mori non dubitaret.

3. Памяшь Семиспоклова.

Apud Graecos incredibili quadam magnitudine ingenii fuit Atheniensis Themistocles. Ad hunc quidam doctus homo accessisse dicitur, eique artem memoriae pollicitus esse

se traditurum. Quum ille quaesisset, quidnam illa ars efficere posset, dixit ille doctor, efficere eam, ut omnia meminisset. Tum Themistocles respondit: gratius sibi fore, si oblivisci quae vellet, quam si meminisse docuisset.

4. Потребности природы малымъ удовольствіемъ можно.

Darius in fuga quum aquam turbidam et cadaveribus inquinatam bibisset, negavit unquam se bibisse jucundius. Nunquam videlicet sitiens biberat. Nec esuriens Ptolemaeus ederat. Hic quum peragranti Aegyptum, comitibus non consecutis cibarius in casa panis datus esset, nihil visum est illo pane jucundius. — Victus quoque Lacedaemoniorum valde tenuis erat. Quum apud eos coenavisset tyrannus Dionysius, negavit se jure illo nigro, quod coenae caput erat, delectatum. Tum is, qui illa coxerat: minime mirum, inquit: condimenta enim defuerunt. — Quae tandem; inquit ille? — Labor in venatu, sudor, cursus, fames, sitis; his enim rebus Lacedaemoniorum epulae condiuntur.

5. Тиранъ Діонисій.

Quum quidam ex Dionysii assentatoribus Damocles commemoraret in sermone copias ejus, opes, majestatem dominatus, rerum abundantiam, magnificentiam aedium regiarum, negaretque unquam beatiorem quemquam fuisse: visne igitur, inquit, Damocles, quoniam haec vita te delectat, ipse eam degustare et fortunam experiri meam? Quum ille se id cupere dixisset, collocari jussit hominem in aureo lecto, strato pulcerrime textili stragulo, magnificis operibus picto: abacosque complures ornavit argento auroque. Tum ad mensam eximia forma pueros delectos jussit consistere, eosque nutum ejus intuentes diligenter ministrare. Aderant unguenta, coronae: incendebantur odores: mensae exquisitissimis epulis exstruebantur. Fortunatus sibi Damocles videbatur.

In hoc medio apparatu fulgentem gladium, seta equina aptum, e lacunari demitti jussit, ut impenderet illius beati cervicibus. Itaque nec pulcros illos ministratores aspiciebat, nec plenum artis argentum: nec manum porrigebat in mensam, jam ipsae defluebant coronae: denique exoravit tyrannum, ut abire liceret, quod jam beatus nollet esse.

6. Святопапство и кощунство Діонисієво.

Dionysius quum ad Peloponesum classem appulisset, et venisset in fanum Jovis Olympii; aureum ei detraxit amiculum, grandi pondere, quo Jovem ornat ex manubiis Carthaginensium tyrannus Gelo. Atque in eo etiam cavillatus est, aestate grave esse aureum amiculum, hieme frigidum: eique laneum pallium iniecit, quum id esse ad omne anni tempus, diceret. Idemque Epidauri Æsculapii barbam auream demi jussit. Neque enim convenire, barbatus esse filium, quum in omnibus fanis pater esset imberbis.

7. Недовѣрчивость Тирана Діонисія.

Quum esset Dionysius bonis parentibus natus, multosque haberet familiares et propinquos; credebat tamen eorum nemini; sed servis, et quibusdam convenis et feris barbaris corporis custodiam committebat. Ita propter injustam dominatus cupiditatem in carcerem quodammodo ipse se incluserat. Quin etiam, ne tonsori collum committeret, tondere filias suas docuit. Ita regiae virgines tondebant barbam et capillum patris. Et tamen ab iis ipsis, quum jam essent adultae, ferrum removit, instituitque, ut candentibus juglandium putaminibus barbam sibi et capillum adirerent. Idemque cum in communibus suggestis consistere non auderet, concionari ex turri alta solebat. Atque is cum pila ludere vellet (studiose enim id factitabat) tunicamque poneret; adolescentulo, quem amabat, tradidit gladium. Hic quum quidam

familiaris jocans dixisset: huic quidem certe vitam tuam committis; arrisissetque adolescens: utrumque jussit interfici: alterum, quia viam demonstravisset interimendi sui; alterum, quia id dictum risu approbavisset. Atque eo facto sic doluit, ut nihil gravius tulerit in vita.

8. Великость духа Фабриціева.

Quum rex Pyrrhus populo Romano bellum ultro intulisset: perfuga ab eo venit in castra Fabricii eique est pollicitus, si praemium sibi proposuisset, se clam in Pyrrhi castra rediturum, et eum veneno necaturum. Hunc Fabricius reducendum curavit ad Pyrrhum, idque factum ejus a senatu laudatum est.

9. Безкорыстіе Курієво.

M. Curius, quum de Samnitibus, de Sabinis, de Pyrrho triumphasset, consumsit extremum tempus aetatis in vita rustica. Eidem ad focum sedenti magnum auri pondus Samnites quum attulissent repudiati ab eo sunt. Non enim aurum habere, praeclarum sibi videri dixit: sed iis, qui haberent aurum, imperare.

Ю. Солонъ.

Prudentissima civitas Atheniensium fuisse traditur. Ejus porro civitatis sapientissimum dicunt Solonem fuisse, eum, qui leges, quibus diu utebantur, scripserit. Is quum interrogaretur, cur nullum supplicium constituisset in eum, qui parentem necasset, respondit, se id neminem facturum putasse.

II. Что есть Богъ.

Quum tyrannus Hiero quaesivisset de Simonide, quid aut quale sit Deus, deliberandi causa sibi unum diem postulavit. Quum idem ex eo postridie quaereret, biduum petivit. Quum saepius duplicaret numerum dierum, admiransque Hiero requireret, cur ita faceret: „Quia inquit, quanto diutius considero, tanto mihi spes videtur obscurior.

12. Праводушіе и поспоянство Регула.

M. Atilius Regulus, quum Consul iterum in Africa a Carthaginensibus captus esset: juratus missus est ad senatum, ut, nisi redditi essent Paenis captivi nobiles quidam, rediret ipse Carthaginem. Is quum Romam venisset: utilitatis speciem videbat; sed eam falsam esse judicavit. Haec utilitas erat talis: manere in patria; esse domi suae cum uxore, cum liberis, tenere consularis dignitatis gradum. Itaque quid fecit? In senatum venit, mandata exposuit; sententiam dicere recusavit: quamdiu jurejurando hostium teneretur, non esse se senatorem. Atque illud etiam, reddi captivos, negavit esse utile: illos enim adolescentes esse & bonos duces, se jam confectum senectute. Quum valuisset ejus auctoritas, captivi retenti sunt: ipse Carthaginem rediit; neque eum caritas patriae retinuit, nec suorum. Neque vero tum ignorabat, se ad crudelissimum hostem et ad exquisita supplicia proficisci: sed jusjurandum conservandum putabat. Itaque eum Carthaginenses resectis palpebris, illigatum in machina, vigilando necaverunt.

13. Рѣдкой образецъ дружества.

Damon & Pythias tam fidelem inter se amicitiam iunxerant, ut mori parati essent alter pro altero. Quum eorum alter a Dionysio tyranno nece damnatus impetrasset tem-

pus, quo profectus domum res suas ordinaret: alter vadem se dare tyranno pro reditu ejus non dubitavit, ita ut, si ille non revertisset ad diem, moriendum esset sibi ipsi. Igitur omnes, & imprimis Dionysius, cupide exspectabant novae rei exitum. Appropinquante deinde definita die, nec illo redeunte, unusquisque vituperabat tam temerarium sponsorem. At is nihil se de amici fide metuere praedicabat. Et ille ad diem dictam supervenit. Admiratus eorum fidem tyrannus petivit, ut se in amicitiam tertium reciperent, & supplicio liberavit eum, qui morte erat plectendus.

14. Дружеская шутка.

Scipio Nasica quum ad poëtam Ennium venisset, eique ab ostio quaerenti Ennium, ancilla dixisset, domi non esse; Nasica sensit, illam hoc domini jussu dixisse, & illum intus esse. Paucis post diebus quum ad Nasicam venisset Ennius, & eum a janua quaereret, exclamat Nasica, se domi non esse. Tum Ennius: quid? ego non cognosco vocem, inquit, tuam? Hic Nasica: homo es impudens; ego, quum te quaererem, ancillae tuae credidi, te domi non esse; tu mihi non credis ipsi?

15. Дѣтская любовь.

Argiae cujusdam sacerdotis filii jure laudantur ob insignem pietatem in matrem. Quum enim illam ad solemne sacrificium curru vehi jus esset, satis longe ab oppido ad fanum, morarenturque jumenta, tunc juvenes illi veste posita corpora oleo perunxerunt, et ad jugum accesserunt. Ita sacerdos advecta in fanum, quum currus esset ductus a filiis: precata a dea dicitur, ut illis proemium daret pro pietate, quod maximum homini dari posset a deo: post epulatos cum matre adolescentes somno se decidisse, sed mane inventos esse mortuos.

16. Доспомятый сонъ.

Quum duo quidam Arcades familiares iter una facerent, et Megaram venissent, alter ad cauponem divertit, alter ad hospitem. Quum post coenam quiescerent, media nocte visus est in somnis ei, qui erat in hospitio illum alterum orare, ut subveniret, quod sibi a caupone interitus pararetur. Is primo perterritus somnio surrexit: dein quum se collegisset; idque visum pro nihilo habendum esse duxisset, recubuit. Tum ei dormienti idem ille visus est rogare, ut, quoniam sibi vivo non subvenisset, mortem suam ne inultam esse pateretur; se interfectum in plastrum a caupone esse coniectum et supra stercus injectum: petere, ut mane ad portam adesset, priusquam plastrum ex oppido exiret. Hoc vero somnio commotus ille mane praesto ad portam fuit; quaesivit ex bubulco, quid esset in plaistro. Ille perterritus fugit, mortuus erutus est; caupo, re patefacta, poenas dedit.

17. Обманъ и скоропоспѣшная покупка.

Cajus Canius, eques Romanus, quum se Syracusas otianti, non negotiandi causa contulisset, dictitabat, se hortulos aliquos emere velle, quo invitare amicos et ubi se oblectare sine interpellatoribus posset. Quod quum percrebuisset, Pythius ei quidam argentarius dixit, venales quidem se hortos non habere, sed licere uti Canio, si vellet, ut suis; et simul ad coenam hominem in hortos invitavit in posterum diem. Quum ille promisisset; tum Pythius, qui esset ut argentarius apud omnes ordines gratiosus, piscatores ad se convocavit et ab his petivit, ut ante suos hortulos postridie piscarentur: dixitque quid eos facere vellet. Ad coenam tempore venit Canius: opipare a Pythio apparatus convivium: cymbarum ante oculos multitudo. Quisque, quod ceperat,

afferebat: ante pedes Pythii pisces abjiciebantur. Tum Canius: quaeso, inquit, quid est hoc, Pythi, tantumne piscium, tantumne cymbarum? Et ille: quid mirum? inquit: hoc loco est, Syracusis quidquid est piscium; hac villa isti carere non possunt. Incensus Canius cupiditate contendit a Pythio, ut venderet. Gravatur ille primo. Quid multa? Impetrat; emit homo cupidus et locuples tanti, quanti Pythius voluit: negotium conficit. Invitat Canius postridie familiares suos. Venit ipse mature: cymbam nullam videt. Quaerit ex proximo vicino, num feriae quaedam piscatorum essent, quod eos nullos videret. Nullae quod sciam inquit ille: sed hic piscari nulli solent: itaque heri mirabar, quid accidisset. Stomachari Canius. Sed quid faceret?

18. Превосходный Государь.

Imperator Titus, qui natura erat benevolentissimus, amor ac deliciae generis humani appellatus est. Hoc illi propositum et solemne fuit, ne quem accedentium ad se sine spe dimitteret. Admonentibus autem domesticis, quasi plura polliceretur, quam praestare posset: non oportet, ait, quemquam a sermone principis tristem discedere. Atque etiam recordatus quondam super coenam, quod nihil cuiquam toto die praestitisset, memorabilem illam meritoque laudatam vocem edidit: amici, hodie diem perdidisti.

19. Греческой солдапъ.

Nihil apud Graecos, atque imprimis Lacedaemonios turpius erat militi, quam e pugna redire sine clypeo. At contra summa laus erat vulneribus adverso corpore acceptis occisum et clypeo impositum in patriam reportari. Unde mulier Lacaena filio ad bellum proficiscenti scutum tradens dixisse fertur: aut hoc aut in hoc. Id est, aut hoc scutum domum referre pugna, aut ipse in hoc scuto jacens domum reporteris.

20. Образецъ Греческой храбрости.

Cynaegiri, militis Atheniensis, gloria magnis laudibus celebrata est: quum post innumeras caedes proelii in campis Marathoniis duce Miltiade contra Persas commissi fugientes hostes in naves egisset, onustam navem dextra manu tenuit, nec prius dimisit, quam manum amitteret. Tum quoque amputata dextra navem sinistra comprehendit. Quum et hanc amisisset, ad postremum morsu navem detinuit. Tanta in eo virtus fuit, ut non tot caedibus fatigatus, non ambabus manibus amissis victus, ad postremum truncus et veluti rabida fera dentibus dimicaverit.

21. Крошостьъ.

Periclem in foro Publica negotia tractantem improbus et petulans homo conviciis insectabatur. Quae quum ille patienter ferret, nec ullum ad ea verbum reponeret, diem totum perseveravit ille. Vesperi vultu gressuque placido domum rediit Pericles, insequente eodem nebulone et omnibus opprobriis eum obruente. Domum ingressurus, quum jam nox esset, jussit servorum unum accensa lucerna hominem comitari ac reducere domum.

22. Любовь Кодра къ опечесшву.

Rex Atheniensium, Codrus, quum ingenti hostium exercitu Attica regio debilitata ferro ignique vastaretur, ad Apollinis Delphici oraculum confugit: perque legatos sciscitatus est, quonam modo illud tam grave bellum discuti posset. Respondit deus: ita finem ei fore, si ipse hostili manu occidisset. Hoc non solum totis Athenis, sed in castris etiam contrariis percrebuit; eoque factum est, ut ediceretur, corpus ne quis Codri vulneraret. Id postquam cognovit, deposuit insignia imperii, famularem cultum induit,

ac pabulantium hostium globo sese objecit, unumque ex his falce percussum in caedem suam compulit. Ita illius interita, ne Athenae occiderent, effectum est.

23. Принесенный на жертву осель.

Quum Alexander, Macedonum rex, sorte monitus esset, ut eum, qui sibi porta egresso primus occurrisset, interfici juberet: asinarium forte ante omnes obviam factum ad mortem arripi imperavit. Quaerente eo, cur se innocentem capitali supplicio addiceret, ad excusandum factum suum oraculi praeceptum retulit. Tum asinarius: si ita est, inquit, rex, alium sors huic morti destinavit; nam asellus, quem ego ante me agebam, prior tibi occurrit. Delectatus Alexander et illius callido dicto, et quod ab errore ipse revocatus erat, immolavit asellum.

24. Приспыхенная гордость.

Socrates Alcibiadem, discipulum suum, divitiis & agrorum multitudine superbientem, adduxit ad locum, in quo tabula quaedam, descriptionem terrae complectens, suspensa erat, eumque rogavit, ut in ea Atticam quaereret. Quam quum invenisset, suos quoque fundos eum jussit quaerere atque monstrare. Quum responderet, hos nunquam ibi pictos esse. Socrates: nonne te pudet, inquit, agrorum possessione superbire, qui nulla pars terrae sunt?

25. Александръ и его лошадь.

Alexander Ephesi imaginem suam, quam Apelles, celeberrimus illius temporis pictor, pinxerat, contemplatus, minus laudavit picturam, quam merebatur. Quum autem introductus equus adhinniret equo picto, quasi et hic verus esset equus, Apelles: o rex inquit, equus hic artis pingendi peritior, quam tu esse videtur.

26. Гордой врачъ.

Menecrates, medicus, adeo superbia erat inflatus, ut ipse Jovem se appellaret. Aliquando lautissimum convivium instruxit Philippus Macedonum rex. Invitavit etiam illum seorsimque mensam ei jussit apparari et apponi acerram, suffitumque fieri. Et ceteri quidem epulabantur. Menecrates autem primum gaudebat honore divino; sed quum paulatim fames obreperet, et homo esse convinceretur, isque vanus et stolidus; surrexit et abiit, injuria se affectum esse conquestus est.

27. Истинное прилѣжаніе преодолеваетъ
всѣ трудности.

In Demosthene tantum studium fuisse tantusque labor dicitur, ut primum impedimenta naturae diligentia industriaque superarit. Quumque ita balbus esset, ut ejus ipsius artis, cui studeret, primam litteram non posset dicere, perfecit meditando, ut nemo planius eo loqueretur. Deinde perduxit exercitatione continua vocem suam, quae propter nimiam exilitatem acerbam auditu erat, ad gratum auribus sonum. Conjectis in os calculis summa voce versus multos uno spiritu pronunciare consuescebat: neque id consistens in loco, sed inambulans atque ascensu ingrediens arduo, cellam quoque aedificasse subterraneam dicitur, in qua duos tresve menses continuos aliquando inclusus operam dabat gestui & voci, & quidem media parte capitis abrasa, ut in publicum sine verecundia prodire non posset.

28. Образецъ жадности къ ученію.

Decreverant Athenienses, ut, qui Megaris civis esset, interficeretur, si Athenas pedem intulisset: tanto Athenienses odio flagrabant finitimorum hominum Megarensium. Euclides, qui Megaris civis erat, jam ante id decretum consueve-

rat & esse Athenis et audire Socratem. Sed postquam id decretum sanxerunt Athenienses, sub noctem, priusquam advesperasceret, tunica longa muliebri indutus, et pallio versicolore amictus, et caput rica velatus, e domo sua Megaris Athenas ad Socratem commeabat: ut noctis aliquo tempore consiliorum sermonumque Socratis fieret particeps: rursusque sub lucem viginti millia passuum eadem veste illa tectus redibat.

29 Ревностный ученикъ.

Antisthenes discipulos hortabatur, ut sedulo operam darent sapientiae: at pauci obtemperabant. Itaque tandem indignatus dimisit omnes, inter quos erat etiam Diogenes. Qui quum incensus magna discendi cupiditate ad eum tamen ventitaret, nec discedere vellet: minatus tandem est Antisthenes, se percussurum illi caput baculo, quem solebat manu gestare: & his minis non territum revera percussit aliquando. Non recessit propterea Diogenes: sed animo obstinato: percute, inquit, si ita placet. Ego tibi caput praebeo. Neque vero tam durum fistem inveneris, quo me a tuis disputationibus abigas. Admisit tandem tam cupidum doctrinae discipulum Antisthenes, et eum maxime amavit.

30. Диогенова шутка надъ Мегарцами, кои нерадѣли о своихъ дѣтяхъ.

Salse ridebat Diogenes inertiam et incuriam Megarensium, qui liberos suos nullis bonis artibus instruebant, curam vero pecorum diligentem habebant. Dicebat enim: malle se Megarensis alicujus arietem esse, quam filium.

31. Братская любовь.

Quum admodum puer esset Cato, quaerentibus ex eo quibusdam, quem omnium maxime diligeret, respondit: fratrem. Iisdem rursus quaerentibus, quem secundum maxime diligeret, fratrem, quoque respondit. Interrogatus de tertio, idem responsum dedit: donec illi a percontatione desisterent. Crevit cum aetate illa in fratrem benevolentia et reverentia: ab ejus latere non discedebat, ei se in cunctis obedientem praebebat, et annos natus viginti sine fratre Caepione nunquam coenaverat, non in forum progressus, non peregre profectus fuerat. Utriusque probi erant mores; sed Catonis vita severior. Itaque Caepio, quum ipsius frugalitas et temperantia laudaretur, fatebatur se virum frugi videri posse, si cum multis Romanorum compararetur. At ubi, inquit, cum Catonis vita comparo meam, nihil mihi videor a Sippio differre. "Erat autem ille Sippius vir nequam et luxuriae deditus.

32. Благородный споръ между опцомъ и сыномъ.

Erat Murgentii, quod est oppidum Siciliae, vir, opibus et gloria princeps civitatis suae, cui nomen Cambalus. Hic venatum egressus quum in latronum manus paene incidisset, pedibus in oppidum coepit properare. Ei tum forte Gorgus pater, equo vectus, occurrit, et statim equo desiliit, filiumque hortatus est, ut equo conscenso proutinus in urbem confugeret. At filius salutem suam patris incolumitati praeferre noluit, neque pater vicissim voluit periculum effugere, projecto ad certam mortem filio. Itaque quum alter alterum flens oraret, et ambo inter se certarent, interim latrones utrumque assecuti confoderunt.

33. Человѣконенавидецъ.

Athenis vero fuit vir quidam nomine Timon, qui in universum hominum genus odium conceperat. Is aliquando prodiit in concionem. Quod quum praeter consuetudinem faceret, magna omnium expectatio fuit, quidnam afferret. Tum ille e suggestu, in quem ascenderat: Athenienses, inquit, est mihi area quaedam, in qua crevit ficus, e qua multi sponte se suspenderunt. Quoniam autem in area illa aedes exstruere decrevi, monere vos volui, priusquam ficum excindam, ut si qui de suspendio cogitant, maturent quam maxime.

34. Когда Цари слышатъ правду.

Antiochus Syriae rex, quum in venatione feram persequendi studio ab amicis et servis aberrasset, in casam pauperum hominum intravit, ignotus. Cum his coenans sermonem de rege iniecit, ut sciret, quae esset hospitum de se opinio. Audivit igitur: regem in ceteris quidem bonum et laude dignum esse: sed amicis utentem malis plurima negligere: et saepe quae necessaria essent, nihil curare, quod venationis nimis studiosus esset. — Tacuit tum quidem Antiochus. Sed postquam orto sole ad casam illam venere regii satellites, et purpuream vestem cum diademate attulere, regia illa insignia adspiciens: certe, inquit, ex quo vos accepi, heri primum veros de me sermones audiui.

35. Благосклонный пріемъ маловажнаго подарка.

Regi Persarum, intra regni sui fines, iter facienti, munera ab omnibus Persis offerri mos et lex erat. Qui in terra colenda occupati erant, alii boves aut oves, alii frumentum aut vinum dabant: pauperiores vero lac, caseum, dac-

tylos aliosque arborum fructus, qui in cujusque agro nascerentur. Quae omnia non tributi sed doni nomine a singulis offerebantur regi praetereunti aut praeterequanti. — Quum Persa quidam, cui nomen Sinaetas, procul a tugurio suo in Artaxerxem, qui Mnemon cognominabatur, incidisset, ac nihil haberet, quod regi posset offerre: noluit tamen eum a se indonatum videri. Itaque ad proxime praeterfluentem fluvium cursu contendit, et aquam utraque manu haustam regi obtulit, munus exornans, quantum potuit, faustis bonisque verbis. Artaxerxes et dono et dantis animo atque oratione mire delectatus, neque minus regium esse existimans, parva grato animo accipere, quam magna tribuere, dixit, se aquam illam libenter accipere, et non minus ea gaudere, quam pretiosissimo munere. Deinde homini misit non parvam pecuniae summam cum veste Persica et patera aurea, qua iussit eum haustam e fluvio aquam bibere.

36. Преимущество мудрыхъ.

Sapiens ille Bias, qui numeratur inter septem, admirandus est. Nam quum patriam ejus Prienen cepisset hostis, ceterique ita fugerent, ut multa de suis rebus secum asportarent, admonitus est a quodam, ut idem faceret. Ego vero, inquit, facio: nam omnia mea porto mecum. Pectore enim sua gestabat, non humeris.

37. Погребение.

Diogenes moribundus projici se jussit inhumatum. Tum amici: Volucribusne et feris? — „Minime vero, inquit; sed bacillum propter me, quo abigam, ponitote. — „Qui poteris, illi? non enim senties., — „Quid igitur mihi ferarum lanitas oberit, nihil sentienti?

38. Мнимое сокровище.

Babyloniorum regina, Nicotris, supra portam urbis celeberrimam, loco edito et conspicuo, sepulcrum sibi exstrui jussit, atque inscribi: si cui regum, qui post me apud Babylonios imperium obtinebunt, pecuniae inopia fuerit: aperto sepulcrum, et sumito, quantum libuerit. Ne tamen aperto, nisi indiguerit; non enim proderit aperuisse. — Hoc sepulcrum intactum permansit, donec regnum pervenit ad Darium Hystaspis filium, qui reserato monumento non quidem pecunias, quas speraverat, invenit: sed cadaver, et haec verba exarata: nisi turpis lucri studiosus esses, et te inexplebilis pecuniae cupiditas teneret, mortuorum sepulcra non violasses.

39. Судъ надъ мершвыми.

Ferunt, hunc apud veteres Ægyptios morem fuisse, ut mortui regis corpus non prius sepulcro conderetur, quam cuncta ejus facta expensa essent. Volenti cuique licebat defunctum accusare. Instituebatur judicium, et, si plura mala fecisse rex coargueretur, carebat sepulcro. Hujus dedecoris timore factum est, ut multi pie justequè imperaverint.

40. Добровольное сожжение себя.

Mulieres in India, quum est cujusque earum vir mortuus, coram iudicibus certant, quam plurimum ille dilexerit: plures enim singulis solent esse nuptae. Quae est victrix, ea laeta, prosequentibus suis, una cum viro in rogum imponitur: illae victae moeste discedunt.

41. Твердость нѣкотораго ошрока.

Vetusto Macedoniae more regi Alexandro nobilissimi pueri praesto erant sacrificanti, e quibus unus turibulo ar-

repto, ante ipsum adstitit, et cum in ejus brachium carbo ardens delapsus sit, quo ita urebatur, ut adusti corporis odor ad circumstantium nares perveniret: tamen et dolorem silentio pressit et brachium immobile tenuit, ne sacrificium Alexandri aut concusso turibulo impediret, aut edito gemitu regis animum turbaret.

42. Упѣшеніе для отца при смерти его сына.

Xenophon, quum solemne sacrum perageret, e duobus filiis majorem natu, nomine Gryllum, apud Mantineam in proelio cecidisse cognovit: nec ideo institutum deorum cultum omittendum putavit, sed tantummodo coronam deponere contentus fuit. Percontatus deinde, quonam modo occidisset, audivit, fortissime pugnans interisse. Tum capiti reposuit coronam, numina, quibus sacrificabat, testatus, majorem se ex virtute filii votuptatem, quam ex morte amaritudinem sentire.

43. Сынъ горшечника на пронѣ.

Agathocles, Siciliae tyrannus ad regni majestatem ex humili genere pervenit. Quippe in Sicilia patre figulo natus erat. Postquam autem imperio potitus est, solebat in mensa pocula fictilia inter aurea ponere, et palam fateri, se quondam ejusmodi poculorum fuisse artificem.

44. Жестокость и ласкашельство.

Cambysem regem, nimis deditum vino, Praexaspes, unus ex carissimis, monebat, ut parcius biberet, turpem esse, dicens, in quovis homine, ebrietatem, sed maxime in rege, in quem omnium oculi intenti essent. Ad hoc ille: ut scias, inquit, me nunquam mei oblivisci, et semper mentis

compotem esse, probabo jam, et oculos et manus etiam post vinum esse in officio. — Bibit deinde copiosius quam alias, capacioribus scyphis, et jam gravis et temulentus, objurgatoris sui filium procedere ultra limen jubet, allevataque super caput sinistra manu stare. Tunc intendit arcum, et ipsum cor adolescentis (id enim se petere dixerat) figit, reciproque pectore haerens in ipso corde spiculum ostendit, ac respiciens patrem interrogavit, satis ne certam haberet manum. At ille negavit, Apollinem potuisse certius sagittam mittere. — Quid censeatis, pueri, de hoc rege, deque patre?

45. Полезное употребление зеркала.

Socrates philosophus dicitur svasisse discipulis, ut, qui inspecto speculo formosus sibi videretur, caveret, ne dignitatem corporis malis moribus dedecoraret, qui vero deformis, daret operam, ut virtutis splendore vultus turpitudinem tegeret.

46. Великолѣпіе въ одеждѣ.

Quum in regali solio sederet Croesus pretiosissimis vestibus indutus, Solonem interrogavit, an pulcrius unquam spectaculum vidisset? „Gallos, inquit ille, gallinaceos, phasianos, et pavones: naturali enim et inimitabili colore ac pulcritudine fulgent.

47. Испытаніе самаго себя.

Quotidie ad rationem reddendam vocandus est animus. Faciebant hoc Pythagorei philosophi, ut consumato die quum se nocturnae quieti dedissent, interrogarent animum suum: cui vitio hodie obstitisti? Quod hodie malum tuum sanasti? qua parte melior es? — Quid pulcrius utiliusque hac consuetudine excutiendi totum diem?

48. Почтительность къ старости.

Lex erat apud Lacedaemonios, ut adolescentes non solum parentes suos revererentur, eisque obedirent, sed seniores quoque omnes colerent. Itaque de via illis decedebant, e sedibus assurgebant, et consistebant quieti et verecundantes, dum illi transirent.

Quum Athenis fenex quidam in theatrum venisset, spectatum ludos; in magno consessu locus ei a suis civibus nusquam est datus. Quum autem ad Lacedaemoniorum legatos, qui etiam ludis intererant, accessisset, consurrexere omnes, et senem illum fessum recipere, sedemque ei inter ipsos honoratissimo loco dederunt. Quod quum adspexisset populus, maximo plausu alienae urbis verecundiam comprobavit. Ferunt tunc unum e Lacedaemoniis dixisse: ergo Athenienses quid sit rectum sciunt, sed id facere negligunt.

49. Сапожникъ, судящій о живописи; или не берись не за свое дѣло.

Apelles, pictor egregius, perfecta opera proponebat in pergula transeuntibus; atque post ipsam tabulam latens, vitia quae notarentur, auscultabat, vulgus diligentiorum iudicem quam se censens. Ferunt a sutore reprehensum esse vitium quoddam in crepidis. Apelles igitur emendavit vitium. Postero die transiit idem sutor, et superbus emendatione cavillari coepit circa crus. Tum indignatus prospexit pictor eique denuntiavit, ne supra crepidam iudicaret sutor.

50. Для чего двое ушей и одинъ только ротъ?

Zeno adolescentulo inepta multa loquenti: idcirco, inquit, aures habemus duas, et os unum, ut plura audiamus quam loquamur.

51. Хорошо тому, коего ни одно дѣяніе
не имѣетъ нужды быти сокрыто.

Julii Drusi aedes pluribus ex partibus patebant vicinorum prospectui. Hoc incommodum faber lignarius, si quinque talenta ei darentur, se correcturum pollicebatur, effecturumque, ne pars ulla esset exposita prospectui. Tum Drusus, decem, inquit, dabo, si talem reddas domum meam, ut non vicini tantum, sed omnes etiam cives videre possint, quomodo in ea vivam.

52. Робость.

Imperator Augustus, quum ei quidam libellum trepidus offerret, et modo proferret manum, modo retraheret: putasne, inquit, te assem elephanto dare?

53. Качества судьи.

Thebis Ægyptiacis cernebantur simulacra iudicum sine manibus, et praesidis eorum, oculos in terram versos habentis. Quo significabatur, eos, qui jus dicunt, nec donis nec conspectu reorum moveri oportere.

54. Судилище Ареопагское.

Athenis erat sanctissimum et severissimum consilium Areopagus. Ne autem reorum miserando aspectu iudices hi commoverentur, ipsa nocte, nullis admotis luminibus, iudicia exercebant: summoque silentio sententiam tabella dabant, ita ut alter alterius sententiam ignoraret. Hi Areopagitae damnaverunt aliquando puerum coturnicum oculos eruentem, iudicantes, id signum esse perniciosissimae mentis, multisque malo futurae, si adolevisset. — Ab iisdem diligentissime inquiri solebat, quid quisque Atheniensium

ageret aut quonam quaestu sustentaret vitam, ut homines honeste viverent, memores vitae rationem reddendam esse.

55. Наказаніе несправедливаго судьи.

Sisamnem, unum e Persarum iudicibus, quo pecunia accepta injuste judicasset, rex Cambyses morte plecti iussit, interemtoque detracta pelle contexit tribunal, in quo ille sederat: tum filium ejus Otanem ibidem sedere iudicem voluit, admonuitque, ut nunquam paternae culpa ac poenae oblivisceretur. Severior postea Artaxerxes, Persarum rex, in quosdam malos iudices fuit. Nam vivis pelles detrahi iussit iisque aliorum iudicum subsellia insterni, ut recens semper ante oculos haberent exemplum justitiae non impune violatae.

56. Кимонова щедрость.

Cimon, Atheniensium Imperator, fuit tanta liberalitate, quum compluribus locis praedia hortosque haberet, ut nunquam in eis custodem imposuerit fructus servandi gratia, ne quis impediretur, quo minus ejus rebus, quibus quisque vellet, frueretur. Semper eum pedissequi cum nummis sunt secuti, ut, si quis opis ejus indigeret, haberet, quod statim daret, ne differendo videretur negare. Saepe quum pauperem aliquem videret minus bene vestitum, suum amiculum dedit. Quotidie sic coena ei coquebatur, ut quos invocatos vidisset in foro, omnes devocaret: quod facere nullum diem praemittebat. Multa locupletavit: complures pauperes mortuos, qui, unde efferentur, non reliquissent, suo sumtu extulit. Sic gerendo minime est mirandum, si et vita ejus fuit secunda et mors omnibus acerba.

57. Превосходныя качества Епаминонда.

Epaminondas, Thebanorum dux, erat modestus, prudens, gravis, temporibus sapienter utens, peritus belli, fortis

manu, animo maximo; adeo veritatis diligens, ut ne joco quidem mentiretur. Idem continens, clemens, patiensque admirandum in modum: non solum populi sed etiam amicorum ferens injurias: inprimisque commissa celans (quod interdum non minus prodest, quam diserte dicere;) studiosus audiendi. Ex hoc enim facillime disci arbitrabatur. Itaque quum in circulum venisset, in quo aut de republica disputaretur, aut de philosophia sermo haberetur: nunquam inde prius discessit, quam ad finem sermo esset adductus. Paupertatem adeo facile perpersus est, ut de republica nihil praeter gloriam coeperit. Amicorum facultatibus nunquam ad suum commodum, sed ad alios sublevandos saepe sic usus est, ut possit judicari, omnia ei cum amicis fuisse communia. Nam cum aut civium suorum aliquis ab hostibus esset captus, aut filia amici propter paupertatem collocari non posset, amicorum concilium habebat, et quantum quisque daret pro cujusque facultatibus imperabat.

58. Безкорыстiе Фокiона.

Phocion Atheniensis, integritate vitae magnam famam consecutus, cognomine Bonus est appellatus. Fuit enim perpetuo pauper, quum ditissimus esse posset propter frequentes delatos honores, potestatesque summas, quae ei a populo dabantur. Hic quum a rege Philippo munera magnae pecuniae repudiaret, legatique hortarentur accipere, simulque admonerent, si ipse his facile careret, liberis tamen suis prospiceret, quibus difficile esset, in summa paupertate tantam paternam tueri gloriam: his ille: si mei similes erunt, idem hic, inquit, agellus illos alet, qui me ad hanc dignitatem perduxit; sin dissimiles sunt futuri, nolo meis impensis illorum ali augerique luxuriam.

59. Что можно самому сдѣлать. не теряя времени ждавши того отъ другихъ.

Aesopus ille e Phrygia fabulator haud immerito sapiens existimatus est. Multa enim utilia fabulis monuit, eaque in animos audientium cum quadam eorum voluptate induxit. Velut haec ejus fabula de aviculae nidulo lepide ac jucunde monet, spem rerum, quas efficere aliquis possit, haud unquam in alio sed in semet ipso habendam. Avicula inquit est parva, nomen est cassita. Habitat nidulaturque in segetibus, et pulli eo fere tempore plumant, quum instat messis. Ea cassita nidum forte congesserat in sementes tempestiviores. Propterea frumentis flavescentibus pulli etiam tunc involucre erant. Quum igitur ipsa iret cibum pullis quaesitum, monet eos, ut, si quid interea novi fieret diceretur, animadverterent, idque sibi, ubi redisset, nuntiarent. Postea dominus segetum illarum filium adolescentem vocat, et, videsne, inquit, segetem ematuruisse et manus messorum jam exspectare? Idcirco cras, ubi primum diluculabit, amicos adeas, et roges, ut veniant, et in messe hac nos adjuvent. Haec ubi ille dixit, discessit. Atque ubi rediit cassita, pulli trepiduli circumstrepunt orantque matrem, ut statim properet, atque alium in locum sese asportet: nam dominus, inquiunt, misit filium, qui amicos rogaret, ut luce oriente veniant et metant. Mater jubet eos bono animo esse; si enim dominus, inquit, messem ad amicos rejicit, cras seges non metetur, neque necesse est, ut jam hodie vos auferam. Die igitur postero mater in pabulum volat. Dominus opperitur, quos rogaverat. Sol fervet, et fit nihil: et amici nulli aderant. Tum ille rursus ad filium: amici isti inquit cessaturi sunt. Eamus potius et cognatos affinesque et vicinos nostros oremus, ut adsint cras in tempore ad metendum. Itidem hoc pulli pavefacti matri nuntiant. Mater hortatur, ut nunc quoque sine metu ac sine

cura sint: cognatos affinesque nullos fere tam esse obsequibiles, ut ad laborem capessendum nihil cunctentur, et statim dicto obediant. Vos modo, inquit, advertite, si quid de novo dicetur. Alia luce orta avis in pastum profecta est. Cognati et affines non aderant. Ad postremum igitur dominus filio: valeant, inquit, amici cum propinquis. Affer prima luce falces duas: unam egomet mihi capiam et tu tibi capies alteram, et frumentum nosmet ipsi manibus nostris eras metemus. Id ubi dixisse dominum mater ex pullis audivit, tempus, inquit, est cedendi et abeundi: fiet nunc sine dubio, quod futurum dixit. Nunc enim in ipso vertitur, atque ita cassita nidum alio transportavit. Seges a domino demessa est.

60. Злая жена.

Xanthippe, Socratis philosophi uxor, morosa admodum fuisse fertur et jurgiosa. Illius intemperies in maritum Alcibiades demiratus, interrogavit Socratem, quae nam ratio esset, cur mulierem tam acerbam domo non exigeret. Quoniam, inquit Socrates, dum illam domi talem perpetior, insuesco et exerceor, ut ceterorum quoque foris petulantiam et injuriam facilius feram.

61. Книги Сивилины.

Anus incognita ad Tarquinium Superbum, septimum et ultimum Romae regem, venit, novem libros ferens, quos esse dicebat divina oracula: eos velle se venundare. Tarquinus pretium percontatus est; mulier nimium atque immensum poposcit. Rex, quasi anus aetate desiperet, derisit. Tum illa foculam coram cum igni apponit, tres libros ex novem deurit, et, an reliquos sex eodem pretio emere vellet, regem interrogavit. Sed Tarquinus id multo magis risit, dixitque, anum jam procul dubio delirare. Mulier ibi-

dem statim tres alios libros exussit, atque id ipsam denno placide rogat, ut tres reliquos eodem pretio emat. Tarquinius jam serius atque attentior fit; eam constantiam confidentiamque non contemnendam esse intelligit: libros tres reliquos mercatur nihilo minore pretio, quam quod erat petatum pro omnibus. Sed eam mulierem tunc a Tarquinio digressam postea nusquam visam esse ferunt. Libri tres in sacrarium conditi Sibyllini appellati. Ad eos, quasi ad oraculum, sacerdotes quidam adibant, quoties Romani deos publice consulendos esse censebant.

62. Наказаніе не всегда бываетъ доказательствомъ гнѣва.

Plutarchus servo suo, nequam homini et contumaci, sed erudito et in libris philosophorum versato, tunicam detrahi ob nescio quod delictum caedique eum loro jussit. Coeperat verberari; et obloquebatur, non mernisse, ut vapulet, nihil mali, nihil sceleris admisisse. Postremo vociferari inter vapulandum incipit: non ita esse Plutarchum, ut deceret philosophum; irasci turpe esse: saepe eum de malo iracundiae edissertavisse: librum quoque pulcherrimum ea de re conscripsisse; iis omnibus, quae in eo libro scripta sint, nequaquam convenire, quod nunc tam iratus plurimis plagis se mulcaret. Tum Plutarchus lente et leniter: quid, verbero, inquit? Num ego tibi nunc irasci videor? ex vultu meo, an ex voce, an ex colore, an etiam ex verbis intelligis me ira correptum esse? Mihi neque oculi, opinor, truces sunt, neque os turbidum, neque immaniter clamo, neque trepido, neque spuma aut rubore iram prodo: neque pudenda dico aut poenitenda. Haec enim omnia, si ignoras, signa esse irae solent. Et simul ad eum, qui caedebat, conversus: interim, inquit, dum ego atque hic disputamus, hoc tu age.

63. Славнѣйшая лошадь.

Equus Alexandri regis Bucephalus nominabatur. Emtus erat talentis tredecim et regi Philippo, patri Alexandri, donatus. In hoc equo dignum memoria visum, quod, ubi ornatus erat armatusque ad proelium, nunquam inscendi sese ab alio nisi a rege passus sit. Quum in eo insidens Alexander bello Indico, et facinora faciens fortia, in hostium cuneum non satis caute irruisset, coniectis undique in Alexandrum telis, vulneribus alte in cervice atque in latere equus perfossus est: moribundus tamen ac prope jam exsanguis e mediis hostibus regem vivacissimo cursu retulit, atque, ubi eum extra tela extulerat, illico concidit, et quasi cum solatio, quod dominus superstes esset, animam exspiravit. Tum rex Alexander, parta ejus belli victoria, oppidum in iisdem locis condidit, atque ob equi honores Bucephalon appellavit.

64. Богатая добыча.

Hannibal, Carthagine expulsus, apud regem Syriae Antiochum commorabatur. Ostendebat ei aliquando Antiochus in campo copias ingentes, quas bellum populo Romano facturum comparaverat: monstrabatque exercitum insignibus argenteis et aureis ornatum. Inducebat etiam currus cum falcibus, et elephantos cum turribus; equitatumque frenis, ephippiis, monilibus, phaleris praefulgentem. Atque ibi rex contemplatione tanti ac tam ornati exercitus gloriabundus Hannibalem adspicit, et: putasne, inquit, conferri posse hunc exercitum cum Romano, ac satis esse credis Romanis haec omnia? Tum Hannibal eludens ignaviam imbelliamque militum ejus pretiose armatorum: satis plane, inquit, esse credo Romanis haec omnia, etiamsi avarissimi sint. Nihil neque tam lepide, neque tam acerbe dici potest. Rex de nu-

mero exercitus quaesierat, et an par futurus esset Romanis: respondit Hannibal de praeda.

65. Клятвопреступный.

Jusjurandum apud Romanos inviolate sancteque servatum est. Post proelium Cannense Hannibal, Carthaginensium Imperator, ex captivis Romanis electos decem Romam misit, mandavitque eis, ut, si populo Romano videretur, permutatio fieret captivorum. Hos, priusquam proficiscerentur, jurare coëgit, redituros se esse in castra Poenica, si Romani captivos non permutarent. Veniunt Romam decem captivi. Mandatum Poeni Imperatoris in senatu exponunt. Permutatio senatui non placuit. Parentes, cognati, affinesque captivorum amplexi eos, ne ad hostes redire vellent, orabant. Tum octo ex iis responderunt, se vinctos esse jurejurando, statimque ad Hannibalem profecti sunt. Duo reliqui Romae manserunt, ac liberatos se esse jurejurando dicebant, quoniam, quum egressi castris hostium fuissent, regressi essent, eodem die, tanquam si aliquid obliti essent, atque ita jurijurando satisfacissent, quo premiserant, se redituros esse. Haec eorum fraudulenta calliditas tam turpis existimata est, ut contenti vulgo sint, censoresque eos postea omnibus damnis et ignominiiis affecerint; quoniam non fecissent, quod se facturos juraverant.

66. Чрезвычайное знаніе въ языкахъ.

Mithridates, Ponti atque Bithiniae rex inclytus, qui a Cn. Pompejo bello superatus est, quinque et viginti gentium, quas sub ditione habuit, linguas percalluit, earumque omnium gentium viris haud unquam per interpretem collocutus est, sed cum unoquoque lingua ipsius non minus scite, quam si gentilis ejus esset, locutus est.

67. Легкое изъясненіе солнечнаго зашмънія.

Pericles cum classe Atheniensium ad bellum profecturus, triremem jam conscenderat. Eo ipso tempore forte defecit sol. Quumque tenebrae coelo obductae essent, terror, ut prodigio oblato magno incessit omnes, Gubernatorem autem Pericles trepidum et stupentem cernens, clamydem objecit oculis ejus, et ita tectum interrogavit, num quid horrendi id esset, aut calamitatem aliquam portenderet. Negavit ille. Tum Pericles: quid, inquit, inter hoc et illud interest, nisi quod illud, quod coelum caligine textit, grandius clamyde est?

68. Щедрость Александра.

Alexander Magnus admodum erat comis atque liberalis. Gregarius quidam miles in Macedonum exercitu mulum agebat, auro regio onustum. Defesso jumento sarcinam ipse in humeros sublatam portabat. Vidit rex onere oppressum, ac re intellecta quum ille onus depositurus esset: ne defatigeris inquit, sed absolve reliquum itineris, atque in tentorium tuum hoc defer.

69. Кто благополучень?

Quum esset ex Socrate quaesitum, Archelaum regem, Perdiccae filium, qui tum fortunatissimus haberetur, nonne beatum putaret: „haud scio, inquit, nunquam enim cum eo collucutus sum. — „Ain tu? An tu aliter id scire non potes? — „Nullo modo. — Tu igitur ne de Persarum quidem rege magno potes dicere, beatusne sit“ — „An ego possim quum ignorem, quam sit doctus, quam vir bonus? — Quid? tu in eo sitam vitam beatam putas“? — Ita prorsus existimo, bonos esse beatos; improbos vero miseros. — Miser ergo Arche laus“? — „Certe, si injustus.

70. Не говори о томъ, о чемъ не имѣешь понянія.

Quum Hannibal, Carthagine expulsus, Ephesum venisset exul, et invitatus esset ab hospitibus suis, ut Phormionem philosophum, si vellet, audiret, quumque se velle dixisset: locutus esse dicitur homo copiosus aliquot horas de imperatoris officio, et de omni re militari. Tum, quum ceteri, qui illum audierant, vehementer essent delectati, quaerebant ab Hannibale, quidnam ipse de philosopho judicaret. Hic Poenus libere respondisse fertur, multos se deliros senes saepe vidisse: sed qui magis quam Phormio deliraret, vidisse neminem.

71. Геройство.

Quum Epaminondas vicisset Lacedaemonios apud Mantineam, simulque ipse gravi vulnere exanimari se videret, quaesivit, ut primum dispexit, salvusne esset clypeus? Quum salvum esse flentes sui respondissent: rogavit, essentne fusi hostes? Quumque id quoque, ut cupiebat, audivisset, evelli jussit eam, qua erat transfixus hastam. Ita multo sanguine profuso in laetitia et in victoria est mortuus.

72. Что есть человекъ?

Quum Plato philosophus hominem ita definivisset: homo est animal bipes implume, ejusque discipulis placuisset haec definitio, Diogenes gallum gallinaceum, cui pennas evelerat, in scholam Platonis invexit, dicens: ecce hominem Platonis!

73. Объядало.

Muribus ad Diogenis mensam subrepentibus: en, inquit, Diogenes quoque parasitos alit.

74. Какъ рѣдки люди!

Lucernam accensam circumferens Diogenes ambulabat in foro clarissima luce, quaerenti similis. Rogantibus, quid ageret: hominem, inquit, quaero; quo dicto vituperabat publicos civitatis mores, in qua vix quisquam dignus esset hominis nomine.

75. Неискусный спрѣлокъ.

Animadvertens quendam imperite jaculantem, proxime scopum consedit Diogenes, et quum ex eo quaereretur, cur id faceret: ne forte, inquit, ille me feriat.

76. Малой городъ.

Quum Myndum venisset Diogenes, quae urbs admodum parva erat, sed magnis atque magnificis portis ornata, exclamavit: cives Myndii, portas claudite, ne urbs vestra egrediatur.

77. Убѣжавшій невольникъ.

Quum unicus Diogenis servus aufugisset, suadebant omnes, ut eum quaereret. Non faciam, inquit. Ridiculum esset, quum ille sine me vivere possit, me non sine eo vivere posse.

78. Господствующій невольникъ.

Quum in insulam Aeginam navigaret Diogenes, atque a piratis captus esset, in Cretam deductus ibique venunda-

tus est. Praecone autem interrogante, quid calleret, respondit: hominibus imperare; simulque digito monstravit Corinthium quendam, nomine Xeniadem, magnifico cultu exornatum, et: huic, inquit, me vende, hic enim domino indiget. Emit igitur illum Xeniades, et secum ductum filiis praeceptorem dedit et toti domui praefecit. In hoc munere ita se gessit, ut Xeniades ubique diceret: bonus genius domum meam ingressus est.

79. Брошенный стаканъ.

Diogenes solebat ubique secum ferre poculum ligneum, quo aquam sibi e fonte aut fluvio hauriret et biberet. Sed quum videret aliquando puerum manibus haurientem sibi aquam, abiecit poculum. Apage, inquit. Quid mihi opus est te? Carere te possum; nam manus idem mihi officium in posterum praestabunt.

80. Диогенъ и Александръ.

In Isthmum convenerant Graeci, ut bellum contra Persas decernerent, et Alexandrum, Macedoniae regem, ducem in hoc bello constituerent. Confluebant ad Alexandrum omnes viri celebriores salutantes ac gratulantes. Solus deerat Diogenes, qui tum apud Corinthum degebat, et nihil de Alexandro laborabat. Alexander, quum satis diu eum expectasset: tandem, ut hominem cognosceret, ipse ad illum cum comitibus profectus est. Invenit illum sub dio apricantem. Tum autem paulum se allevavit, quum tanta hominum caterva accederet, et Alexandrum adspexit. Comiter eum salutat Alexander, et hortatur, ut expetat sibi aliquid. At Diogenes: hoc unum te rogo, ut e sole paulisper recedas. — Obstupuit Alexander hoc viri omnia contemnantis animo, et quum comites eum inter abeundum deriderent, dixit: ego vero, nisi Alexander essem, sane Diogenes esse vellem.

81. Алкивіадова собака.

Erat Alcibiadi canis inusitata magnitudine et specie, quem septuaginta minis emerat. Huic caudam perpulcrā detruncavit. Quum objurgarent eum familiares, dicerentque, omnes hac de re loqui, ipsumque vituperare, subridens, fit igitur, inquit, quod volui; volui enim, Athenienses hac de re loqui, ne quid deterius de me loquerentur.

82. Жестокая награда за жестокое изобрѣненіе.

Perillus, artifex ingeniosus, quum Agrigentum venisset; ut placeret hujus civitatis tyranno, ex aere fabricavit taurum artificiosissimum, cui januam in latere posuit: ut quum inclusus aliquis subjectis ignibus torqueretur, mugitum, non hominis vocem, videretur emittere. Hunc taurum obtulit tyranno, quem sciebat novis hominum tormentis delectari, et praemium inventionis petiit. At tyrannus ipsum primum includi jussit in tauro, atque comburi.

83. Вѣрность собаки.

Pyrrhus rex in itinere incidit in canem, qui interfecti hominis corpus custodiebat. Quum audisset, eum jam tres dies cibi expertem assidere, nec a cadavere discedere; hominem jussit humari, canem vero secum duci atque curari diligenter. Paucis post diebus militum lustratio habetur. Transeunt singuli sedente rege. Aderat canis. Is, quum antea quietus et tacitus fuisset, simul ac vidit, domini sui percussores transire, procurrit furens, eosque allatravit, subinde se ad Pyrrhum obvertens: ita quidem, ut non modo rex, sed omnes, qui aderant, suspicionem de iis conciperent. Ergo comprehensi et examinati, levibus quibusdam signis aliunde accedentibus, fassi homicidium, poenas dederunt.

84. Наказанная нескромность.

Seleucus, Syriae rex, in pugna adversus Galatas omnibus copiis amissis, abjecto diademate eques cum tribus vel quator comitibus profugit. Quum diu per devia vagatus esset: jamque desperaret, tandem ad casam aliquam pervenit, ac, quum forte in dominum incidisset, panem et aquam petiit. Ille non haec modo, sed quae praeterea ruri aderant, liberaliter comiterque praebuit. Quumque faciem regis agnovisset, non continuit gaudium, nec dissimulationem regis latere cupientis adjuvit: sed quum ad viam usque eum deduxisset, et jam discederet: vale, inquit, rex Selence. Tum rex porrecta dextra eum ad se trahens velut osculaturus, uni comitum nutu praecepit, ut gladio cervicem homini praecideret. Hic si tacuisset et se aliquantulum repressisset, paulo post a rege rursus florente majus fortasse pro silentio quam pro hospitalitate praemium accepisset.

85. Чрезмѣру почный въ исполненіи приказаній слуга.

P. Piso orator, ne interPELLARETUR, servis praeceperat, ut tantum ad interrogata responderent, et nihil praeterea dicerent. Evenit, ut Clodium, qui tum magistratum gerebat, ad convivium invitari juberet. Hora coenae instabat. Aderant ceteri convivae omnes, solus expectabatur Clodius. Piso servum, qui solebat convivas invitare, aliquoties emisit visum, an veniret. Vespere jam facto quum adventus ejus desperaretur, Piso servo: dic, inquit, an forte non invitasti Clodium? — Invitavi, respondit. — „Cur ergo non venit?“ — „Quia venturum se negavit“. — Cur id non statim dixisti?“ — „Quia de eo non sum abs te interrogatus.

86. Сократова снисходительность.

Socratem quum in via quidam per lasciviam calcitrasset, admirante quodam, quod id tam patienter ferret: quid, inquit, si me asinus calce petivisset, an illum in jus vocarem?

87. Привѣтствующій воронъ.

Sutor quidam corvum instituerat, ut Augustum his verbis saluaret: ave, Caesar, victor, imperator. Quoties autem corvus hanc salutationem recitare noluerat, toties sutor indignabundus dixerat: oleum et operam perdidici. Tandem Augusto obtulit avem. Qui quum audiret corvi salutationem: satis, inquit, domi salutatorum talium habeo. Tum corvus apposite satis addidit: oleum et operam perdidici. Risit Augustus, emique avem jussit, quanti nullam adhuc emerat.

88. Два живописца.

Apelles et Protogenes celeberrimi aetatis suae pictores erant. Protogenes Rhodi vivebat: quo quum Apelles adnavigasset, avidus cognoscendi opera Protogenis, fama tantum sibi cogniti, continuo officinam ejus petiit. Aberat ipse, sed tabulam amplae magnitudinis in machina aptatam picturae anus una custodiebat. Haec Protogenem foris esse respondit: interrogavit, a quo ipsum quaesitum diceret. Ab hoc, inquit, Apelles: arreptoque penicillo lineam ex colore duxit summae tenuitatis per tabulam. Reverso Protogeni, quae gesta erant, anus indicavit. Artifex protinus contemplatus subtilitatem, dixit: certe Apelles adfuit: non enim alius tam subtile opus perficere potuisset. Tum ipse alio colore tenuiorem lineam in illa ipsa duxit: et abiens praecepit, si rediisset ille, ostenderet, adjiceretque, hunc esse, quem quae-

reret. Atque ita evenit. Revertitur enim Apelles, sed vinci erubescens, tertio colore lineas secuit, nullum amplius locum relinquens subtiliori lineae. At Protogenes, victum se confessus in portum devolavit, hospitem quaerens.

89. Живописецъ и Государь.

Apelles Alexandro Magno et arte et comitate gratissimus fuit. Quare rex frequenter in ejus officinam ventitabat, et ab alio pingi se vetuerat edicto. Quum aliquando in officina imperite multa dissereret de arte pingendi deque coloribus, silentium ei comiter suasit. Apelles, ridere eum dicens a pueris, qui colores tererent. Tantum ei erat auctoritatis in regem, alioqui iracundum:

90. Нарисованный обманщикъ.

Apelli in comitatu Alexandri gratia non fuerat cum Ptolomaeo. Qui quum post mortem Alexandri rex Ægypti factus esset, Apelles in navigatione vi tempestatis Alexandriam expulsus est. Tum subornarunt aemuli eius aliquem, qui eum regis nomine ad coenam invitaret. Apelles miratur, se ab inimico invitari; sed venit ad coenam. Indignatur Ptolomaeus. „Quid vis? inquit. Quis te invitavit? Apelles quum nomen vocatoris dicere non posset, arrepto carbone extincto e foculo, imaginem ejus in pariete delineavit, et protinus rex ex inchoata imagine agnovit vultum fraudatoris.

91. Споръ двухъ живописцовъ, кто изъ нихъ лучше.

Fuerunt olim duo nobiles pictores, alter Zeuxis, alter Parrhasius appellatus. Hi aliquando de arte certarunt. Zeuxis uvas pinxerat; atque sic erat imitatus naturae varietatem, ut aves ad tabulam advolarent. Tum Parrhasius tabu-

lam attulit, in qua linteum pinxerat. Zeuxis deceptus verum esse linteum putavit, sub quo pictura occultaretur. Quum igitur diutius morari videretur Parrhasius, Zeuxis flagitabat, ut remoto tandem linteo ostenderet picturam Parrhasius. Tum intellecto errore palmam Parrhasio detulit, ingenuo pudore, quoniam ipse aves tantum fefelisset, Parrhasius autem se artificem.

Postea rursus Zeuxis pinxit puerum uvas ferentem. Ad quas quum advolasset avis, processit iratus operi et dixit: uvas melius pinxi quam puerum. Nam si et hanc picturae partem consummassem, avis timere debuerat.

92. Похищение быковъ.

Hercules aliquando ex Hispania, ubi praedatus erat regis Geryonis boves eximia specie in Italiam venit. Boves illos prae se agens Tiberim fluvium nando trajecit et prope eum loco herbido, ut quiete et pabulo laeto reficeret boves, quum et ipse fessus esset via, procubuit. Ibi quum eum sopor oppressisset, pastor accola ejus loci, nomine Cacus, ferox viribus, captus pulchritudine boum, avertere eam praedam concupivit. Sensit autem, si agendo armentum in speluncam compulisset, ipsa vestigia quaerentem dominum eo deductura esse. Itaque aversos boves caudis in speluncam traxit. Hercules ad primam auroram somno excitatus, quum gregem perlustrasset oculis, et partem abesse numero sensisset, pergit ad proximam speluncam, si forte eo vestigia ferrent. Quae ubi omnia foras versa vidit, nec in partem aliam ferre, confusus atque incertus animi ex loco infesso agere porro armentum coepit. Inde quum actae boves quaedam desiderio relictarum mugissent, reddita est ex spelunca inclausarum boum vox. Tum Hercules rediit. Et quum eum vadentem ad speluncam Cacus vi prohibere conatus esset, clava Herculis ictus morte occubuit.

93. Благодарный левъ.

Romae aliquando venationis amplissimae pugna dabatur. Multae ibi erant saevientes ferae, inusitata aut forma aut ferocia. Sed praeter alia omnia leonum immanitas admirationis fuit, praeterque omnes ceteros unius. Is unus leo corporis vastitudine terrificoque fremitu, et comis fluctuantibus animos oculosque omnium in sese converterat. Introductus erat inter complures alios ad pugnam bestiarum servus viri consularis. Ei servo Androclus nomen fuit. Hunc ille leo ubi vidit procul, repente quasi admirans stetit, ac deinde sensim atque placide tanquam noscitabundus ad hominem accedit: tum caudam more atque ritu adulantium canum blande movet, hominisque fere corpori adjungit, cruraque ejus et manus, prope jam exanimati metu lingua leniter demulcet. Homo Androclus inter illa tam atrocis ferae blandimenta amissum animum recuperat: paulatim oculos ad contuendum leonem refert. Tum, quasi mutua recognitione facta, laeti adstiterunt, et gratulabundi homo et leo. Ea re tam admirabili maximi populi clamores excitati sunt, arcessitusque a Caesare Androclus interrogatus est, cur ille atrocissimus leonum uni pepercisset. Ibi Androclus rem mirificam narrat. Quum, inquit, dominus meus in provincia Africa proconsul esset, ego iniquis ejus et quotidianis verberibus ad fugam sum coactus, et, ut mihi a domino, terrae illius praeside, tutiores latebrae forent, in camporum et arenarum solitudines concessi: ac, si defuisset cibus, consilium fuit, mortem aliquo pacto quaerere. Tum sole, inquit, medio flagrante specum quandam nactus remotam latebrosamque, in eam me recondo. Neque multe post ad eandem specum venit hic leo, debili uno et cruento pede, gemitus edens et murmura, dolorem cruciatumque vulneris significantia. Primo quidem conspectu advenientis leonis territus sum et pavefactus. Sed postquam introgressus, leo in habitaculum

illud suum, vidit me procul delitescentem, mitis et mansuetus accessit: ac sublatum pedem ostendere ac porrigere, quasi opis petendae gratia, visus est. Ibi ego stirpem ingentem, vestigio pedis ejus haerentem, revelli, saniem expressi, accuratiusque sine magna jam formidine siccavi penitus atque deteresi cruorem. Ille tunc mea opera et medela levatus, pede in manibus meis posito recubuit et quievit. Atque ex eo die triennium totum ego et leo in eadem specu eodemque victu viximus. Nam earum, quas venabatur, ferarum membra opimiora ad specum mihi suggerebat; quae ego, ignis copiam non habens, sole meridiano torrens edebam. Sed ubi me vitae illius ferinae jam pertaesum est, reliqui specum, leone in venatum profecto, et viam ferme tridui permensus a militibus visus apprehensusque sum, et ad dominum ex Africa Romam deductus. Is me statim capitis damnavit, deditque ad bestias. Intellego autem, hunc quoque leonem, me tunc separato, captum esse, et nunc gratiam mihi beneficii et medicinae referre. Haec dixit Androclus. Tum cunctis petentibus dimissus est et poena solutus leoque ei suffragiis populi donatus. Postea Androclus et leo loro tenui revinctus urbe tota circum tabernas ibant; donabatur aere Androclus, floribus spargebatur leo, omnes fere obvii dicebant: hic est leo hospes hominis, hic est homo medicus leonis.
